

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային տեղեկատու

ԹԻՎ 150

ՄԱՐՏ 2012

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈԴՎԱԾ 5

Հոդված 5 § 1

Ազատագրկում

Ոստիկանների կողմից խաղաղ ցուցարարներին զսպում մոտ յոթ ժամ՝ խախտում չկա

Austin and Others/et autres – United Kingdom/Royaume-Uni [GC] - 39692/09, 40713/09

and/et 41008/09 -----2

ՀՈԴՎԱԾ 6

Հոդված 6 § 1 (քաղաքացիական)

Ընդունելիություն

Կողմերի մրցակցություն

Աշխատողի՝ մասնագիտական բնույթի հիվանդության բժշկական փաստաթղթերի չտրամադրումն գործատուին՝ *անընդունելի*

Eternit – France (dec./déc.) - 20041/10 -----5

Դատարանի մատչելիության

իրավունք

Գերմանական դատարանների առջև քաղաքացիական հայց ներկայացրած արտասահմանյան ընկերությանը իրավաբանական օգնության տրամադրման մերժումը՝ *խախտում*

Granos Organicos Nacionales S.A. – Germany/Allemagne - 19508/07 -----7

Հոդված 6 § 1 (քրեական)

Դատարանի մատչելիության իրավունք

Ավտոճանապարհային երթևեկության կանոնների խախտման տուգանքի վճարումից հետո բողոքարկման անհնարինություն՝ *խախտում*

Célice – France - 14166/09 Josseaume – France - 39243/10 -----9

ՀՈԴՎԱԾ 6 § 2

Ընդունելիություն

Լիցենզիայի մերժումը՝ ելնելով այն պատճառաբանությունից, որ այն կարող է օգտագործվել քրեական հանցագործություն կատարելու նպատակով՝ *6-րդ հոդվածը կիրառելի չէ*

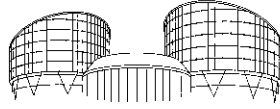
Bingöl – Netherlands/Pays-Bas - 18450/07 -----11

Անմեղության կանխավարկած

Մինչ վարչական մարմնի կողմից որոշում կայացնելը՝ հետաքննության հաշվետվության հրապարակումը մամուլում՝ *անընդունելի*

Société Bouygues Telecom – France (dec./déc.) - 2324/08 -----12

ՀՈԴՎԱԾ 8

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

**Անձնական կյանքը հարգելու
իրավունք**

Հրապարակումներ, որոնք ենթադրաբար վիրավորել են ցիգաններին՝ *խախտում չկա*
Aksu – Turkey/Turquie [GC] - 4149/04 and/et 41029/04-----13

Ընտանեկան կյանքը հարգելու իրավունք

Երեխայի տեղավորումը անարգալից անցյալից ապագա որդեգրող ծնողի մոտ՝ *խախտում չկա*
Y.C. – United Kingdom/Royaume-Uni - 4547/10 -----16

ՀՈԴՎԱԾ 13

Իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոց

Կամավոր հոգեբուժական խնամքի ներքո գտնվող դիմումատուի որդու ինքնասպանության հետ կապված վնասների իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոցի բացակայություն՝ *խախտում*
Reynolds – United Kingdom/Royaume-Uni - 2694/08 -----18

ՀՈԴՎԱԾ 14

Խտրականություն (Հոդված 5 § 1)

Փակ ուղղիչ հիմնարկում ազատազրկումը կրելու ժամանակ դիմումատուի օտարերկրյա քաղաքացի լինելու պատճառով ողջիակական թերապիայի կամ հանգստի պայմանների մերժում՝ *խախտում*
Rangelov – Germany/Allemagne - 5123/07 -----19

Խտրականություն (Հոդված 8)

Երեխայի խնամքի համար տրամադրվող արձակուրդի իրավունքի վերաբերյալ իգական և արական գինվորական անձնակազմի միջև տարբերություն՝ *խախտում*
Konstantin Markin – Russia/Russie [GC] - 30078/06----- 20

Երեխայի որդեգրման մերժումը մի կնոջ, ով երեխայի բիոլոգիական մոր հետ ապրում է որպես հոմոսեքսուալ զույգ՝ *խախտում չկա*
Gas and Dubois v. France - 25951/07 -----24

Խտրականություն (10-րդ հոդված)

Ընտրություններ՝ քրեական դատավարությանը մասնակցելուն իրավասու լրագրողներին ցուցակագրելով՝ *անընդունելի*
Axel Springer AG v. Germany (dec.) - 44585/10-----25

ՀՈԴՎԱԾ 34

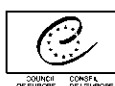
Հայց ներկայացնելու իրավունքի իրականացման խոչընդոտում

Ժամանակավոր միջոցառումներ չիրականացնելու վերաբերյալ Դատարանի կողմից նշում խոչտանգման իրական վտանգի մասով՝ *խախտում*
Mannai v. Italy - 9961/10-----28

ՀՈԴՎԱԾ 35

Հոդված 35 § 3 (b)

Ոչ էական թերացումներ

Քրեական վարույթի գործով ազատագրված պատժաչափի նվազեցում՝ <i>անընդունելի</i> <i>Gagliano Giorgi v. Italy - 23563/07</i> -----	29
Դիմումատուի կողմից ցածրաթեք պահանջի կապակցությամբ երկարատև անգործություն՝ <i>անընդունելի</i>	
<i>Shefer v. Russia (dec.) - 45175/04</i> -----	30
ՀՈԴՎԱԾ 37	
Հոդված 37 § 1	
Գանգատների ցուցակից հանումը	
Քրեական կարգավորում կազմելու վերաբերյալ Կառավարության միակողմանի հայտարարության պայմանների հետ դիմումատուի համաձայնությունը՝ <i>մասնակի ցուցակից</i> <i>հանված</i>	
<i>Cēsnieks v. Latvia (dec.) - 9278/06</i> -----	31
ՀՈԴՎԱԾ 37 § 1 (գ)	
Չարդարացված շարունակվող քննություն	
Իրական և անխուսափելի հանձնման վտանգի բացակայություն՝ <i>ցուցակից հանվել է</i> <i>Atmaca v. Germany (dec.) - 45293/06</i> -----	32
ՀՈԴՎԱԾ 46	
Պիլոտային վճիռներ	
Ընդհանուր միջոցներ	
Պատասխանող Պետությունը պահանջում էր ներկայացնել չափազանց երկարատև դատավարության համար համարժեք փոխհատուցման արդյունավետ միջոց <i>Ümmihan Kaplan v. Turkey - 24240/07</i> -----	33
Թիվ 1 Արձանագրության 3-րդ հոդված	
Ընտրելու իրավունք	
Անձանց կողմից կարծիք հայտնելու ազատություն	
Հունաստանի քաղաքացի օտար երկրում բնակվող անձանց խորհրդարանական ընտրություններին մասնակցելու գործընթացը կարգավորող օրենսդրության բացակայություն՝ <i>խախտում չկա</i> <i>Sitaropoulos and Giakoumopoulos v. Greece [GC] - 42202/07</i> -----	34
Դատարանի նորություններ	
Դատարանի ապագայի վերաբերյալ Բրայթոնի համաժողով-----	36
Դատարանի վերջին հրատարակություններ -----	36

1. Ոչ պաշտոնական լեզուներով թարգմանություններ
 - Խտրականության արգելման վերաբերյալ ձեռնարկ
 - Գործնական ուղեցույց վարույթ ընդունելու չափանիշների մասին
2. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 2011թ. փարենկան զեկույցը

ՀՈԴՎԱԾ 5
Հոդված 5 § 1

Ընդունելիություն
Ազատագրկում_____

Ոստիկանների կողմից խաղաղ ցուցարարներին զսպում մոտ յոթ ժամ՝ 5-րդ հոդվածը կիրառելի չէ. խախտում չկա

Austin and Otherslet outres v. United Kingdom/Royaume-Uni
Աուստինն և այլոք ընդդեմ Միացյալ Թագավորության,
Թիվ 39692/09, 40713/09 և 41008/09,
Վճիռ 15.3.2012 [ՄԴ]

Փաստեր

2001թ. մայիսի 1-ին Լոնդոնում տեղի ունեցավ կապիտալիզմի և գլոբալիզմի դեմ ուղղված մեծ ցույց: Կազմակերպիչները տեղյակ չէին պահել ոստիկանության իրենց մտադրությունների մասին և նախապես իրականացված հրապարակայնության գաղափարը ներառում էր կողոպուտի, բռնության և Լոնդոնի ամբողջ տարածքում բողոքների հրարում: Ոստիկանության ընդունակությունը ցույց տվեց, որ խաղաղ ցույցի հետ մեկտեղ, դրան հավանաբար կմասնակցեին 500-ից 1000 բռնի և հակամարտ անձինք: Վաղ առավոտյան մի մեծ ամբոխ շարժվեց դեպի Օքսֆորդ Սըրքս, այնպես որ քննվող իրադրության ժամանակ մոտ 3000 մարդ գտնվում էր Սըրքս-ի մեջ և

ավելի քան հազարավոր մարդիկ հավաքվել էին դրսի փողոցներում: Մարդկանց վնասվածքների և գույքի վնասների կանխման նպատակով ոստիկանությունը որոշեց, որ անհրաժեշտ էր զսպել ամբոխը՝ շրջափակելով տարածքից դուրս բերող բոլոր ճանապարհները: Շրջափակման մեջ և դրա դրսում գտնվող մարդկանց կողմից բռնության և հնարավոր բռնության պատճառով, ինչպես նաև այն պատճառով, որ ոստիկանությունը փնտրում և հաստատում էր շրջափակման մեջ գտնվող անձանց ինքությունը, որոնք կասկածվում էին մի շարք խաղաղ ցուցարարներին և անցորդներին անհանգստության պատճառման մեջ՝ ներառյալ դիմումատուները մի քանի ժամ ազատ չէին արձակել:

Այս իրադարձություններից հետո, առաջին դիմումատուն փորձնական դատական գործ բերեց Բարձրագույն Դատարան՝ սխալ ձերբակալմամբ և Կոնվենցիայով նախատեսված իր իրավունքների խախտմամբ կրած վնասների հատուցման համար: Իր հայցը մերժվեց և այդ որոշումը հաստատվեց բողոքարկման ժամանակ: Լորդերի պալատը միաձայն գտավ¹, որ Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի իմաստով չկար ազատությունից որևէ զրկում, քանի որ ոստիկանության մտադրությունն էր պաշտպանել և՛ ցուցարարներին, և՛ գուքը բռնությունից, իսկ զսպումը տևել էր այնքան, որքան անհրաժեշտ էր այդ նպատակին հասնելու համար: Ըստ նրա, զսպման նպատակն ու տեղաշարժման սահմանափակումը դրանք պարտադրողների մտադրությունների հետ միասին առնչվում էին այն հարցին, թե արդյոք տեղի էր ունեցել ազատության

¹ *Austin (FC) & another v. Commissioner of Police of the Metropolis* [2009] UKHL 5.

գրկում, և ամբոխի կառավարման միջոցները համաչափ էին և կիրառվել էին բարեխիղճ՝ հանրության շահերից ելնելով և չեն խախտում 5-րդ հոդվածով նախատեսված ամբոխի յուրաքանչյուր անդամի իրավունքները, ում տեղաշարժման ազատությունը սահմանափակվել էր:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Հոդված 5 § 1

Սա առաջին գործն էր, որտեղ Դատարանը քննում էր 5-րդ հոդվածի § 1-ի կիրառումը «քեթլինգ»-ի կամ ոստիկանության կողմից հասարակական կարգի պահպանման հիմքերով մարդկանց խմբի զսպման առնչությամբ: Այս կոնտեքստում այս համընդհանուր սկզբունքները ունեն առանձնակի կարևորություն.

(ա) Օպերատիվ որոշումների ընդունման ընթացքում ոստիկանությանը պետք է տրված լինի գործողությունների ազատության որոշ աստիճան: 5-րդ հոդվածը չի կարող մեկնաբանվել այն կերպ, որը իրենց համար անգործելի կդարձնի իրականացնել իրենց պարտականությունները հասարակական կարգը պահպանելուն և հանրությանը պաշտպանելուն ուղղված, որոնք ապահովեցին 5-րդ հոդվածի հիմքում ընկած սկզբունքը, այն է պաշտպանել անձին կամայականությունից:

(բ) 5-րդ հոդվածի § 1-ը ուղղված չէ զուտ տեղաշարժման ազատության սահմանափակմանը, որոնք կարգավորվում են 4-րդ արձանագրության 2-րդ հոդվածով (այն արձանագրությունը, որը Միացյալ Թագավորությունը չի վավերացրել): Որոշելու համար, թե արդյոք որևէ մեկը «գրկվել է իր ազատությունից» 5-րդ հոդվածի § 1-ի իմաստով, սկզբնակետը

պետք է լինի նրա կոնկրետ դրությունը, ինչպես նաև պետք է հաշվի առնել չափանիշների մի ամբողջ շարք, ինչպիսիք են տեսակը, տևողությունը, ազդեցությունները և քննվող միջոցի կիրառման ձևը: Ազատությունից գրկելու և ազատության սահմանափակման միջև տարբերությունը ինտենսիվության մեջ է, այլ ոչ թե բնույթի կամ էության:

(գ) Քննվող միջոցի հետապնդող նպատակը չպետք է հաշվի առնվի որոշելիս թե արդյոք տեղի է ունեցել ազատության սահմանափակում (չնայած այն կարող է էական լինել հաջորդող հարցման համար թե արդյոք ազատության սահմանափակումը արդարացված էր 5-րդ հոդվածի § 1-ի ենթակետերից մեկի ներքո):

(դ) Ի հակադրումն, իրադրությունը, որի ժամանակ քննվող միջոցը կիրառվել էր, կարևոր ցուցանիշ է: Հանրության անդամները կոնկրետ իրադրություններում հաճախակի ստիպված էին լինում դիմանալու տեղաշարժման ազատության ժամանակավոր սահմանափակումների, ինչպիսիք են հասարակական տրանսպորտով կամ երթուղով ճանապարհորդելը, կամ ֆուտբոլային խախին հաճախելը: Այսպիսի հաճախակի տեղի ունեցող սահմանափակումները չեն կարող պատշաճ կերպ բնութագրվել որպես «ազատության սահմանափակում» 5-րդ հոդվածի § 1-ի իմաստի ներքո քանի դեռ դրանք ներկայացվում էին որպես անբաժանելի իրադրության արդյունք՝ անկախ իշխանությունների կառավարումից, անհրաժեշտ էին լուրջ վնասի իրական ռիսկը կանխելու համար, և այդ իսկ նպատակներով պահվում էին ամենացածր մակարդակի վրա:

Վերադառնալով դիմումատուների գործի փաստական հանգամանքներին,

Դատարանը նշեց, որ երեքշաբաթյա դատաքննության և բավականին լուրջ ապացույցների դիտարկման հետևանքով, դատավորը գտավ, որ ոստիկանությունը ակնկալում էր «հիմնական օղակ» հանդիսացող 500-ից 1000 բռնի ցուցարարների հավաք Օքսֆորդ Սըրքսի մոտ ցերեկը ժամը 4-ին և որ կար լուրջ վնասվածքների, նույնիսկ մահվան, կամ գույքի վնասների իրական վտանգ, եթե ամբոխը արդյունավետ չվերահսկվեր: Նրանք անակնկալի բերվեցին, երբ 1500 մարդ հավաքվեց այնտեղ երկու ժամ առաջ և որոշեցին, որ բռնության և վնասվածքների ու վնասների ռիսկի կանխարգելման համար պետք է կիրառել բացարձակ շրջափակում: Ցերեկը ժամը 2:20-ին ամբողջ շրջափակումը տեղում էր և ամբոխից ոչ ոք թույլատրված չէր լքել տարածքը առանց թույլտվության: Շրջափակման մեջ կար մարդկանց զբոսնելու և չսղմվելու համար տարածք, սակայն պայմանները անհարմարավետ էին, առանց կացարանի, սննդի, ջրի կամ զուգարանային հնարավորություններով: Չնայած ոստիկանությունը փորձում էր ցերեկը և երեկոյան սկսել ազատ արձակել մարդկանց, իրենց փորձերը շարունակ կասեցվում էին ինչպես շրջափակման ներսում, այնպես էլ շրջափակումից դուրս գտնվող որոշ փոքրամասնության բռնի և անհամագործակից պահվածքի պատճառով, և ամբողջովին ցրումը չավարտվեց մինչև երեկոյան ժամը 9:30: Մոտավորապես 400 անձանց, որոնք հստակորեն բնորոշվեցին որպես ցույցին չմասնակցող կամ այդտեղ պահվելու հետևանքով լրջորեն վնասված, թույլատրվել էր նախապես լքել վայրը: Այս եզրակացությունների հիման վրա Դատարանը դիտարկեց, որ շրջափակման մեջ պահվելու հարկադիր բնույթը, դրա

տևողությունը և դրա ազդեցությունը դիմումատուների վրա, հոգեկան անհանգստության և Օքսֆորդ Սըրքսից հեռանալու անհնարինության պայմաններում, ուղղված էին ազատության սահմանափակմանը: Այնուամենայնիվ, Դատարանը նաև պետք է հաշվի առնի քննվող միջոցի «տեսակը» և «կիրառման ձևը» քանի որ իրադրությունը, որում կիրառվել է միջոցը էական է:

Շրջափակումը կիրառվել էր մեծ ամբոխը մեկուսացնելու և վտանգավոր ու անկայուն պայմաններում պահելու համար: Դա զսպման միջոց էր, որին գերակայություն էր տրվել ուրիշ խստիվ միջոցների շարքից, որոնք կարող էին վնասվածքների ավելի մեծ ռիսկ ունենաին: Դատարանը չունի որևէ պատճառ չհամաձայնվելու դատավորի եզրակացության հետ, որ այդ պայմաններում ամբողջովին շրջափակումն ամենաքիչ ինթրուզիվ և առավել արդյունավետ միջոցն էր կանխարգելելու լուրջ վնասվածքների կամ վնասների իրական ռիսկը: Այս հանգամանքներում, Դատարանը չի գտնում, որ շրջափակման իրագործումը հանգել է «ազատության զրկման»: Իսկապես, դիմումատուները չեն պնդում, որ առաջին անգամ այն կիրառելու ժամանակ շրջափակման մեջ գտնվողները անմիջապես զրկվեցին ազատությունից և Դատարանը չկարողացավ հաստատել այն պահը, որից հետո զսպումը կարելի է դիտարկել փոփոխված նրանից, ինչ եղել է, առավելագույնը, տեղաշարժման ազատության սահմանափակումից «ազատությունից զրկում»: Զարմանալի է, որ ամբողջովին շրջափակման կիրառումից ընդամենը հինգ րոպե անց ոստիկանությունը պլանավորում էր սկսել վերահսկվող ազատ արձակում: Դրանից հետո նրանք ձեռնարկեցին որոշ փորձեր և

պահեցին իրադրությունը ամբողջ երկայնքով փակ վերահսկողության տակ: Համապատասխանաբար, այս գործի առանձնահատուկ և բացառիկ փաստական հանգամանքների համաձայն, 5-րդ հոդվածի § 1-ի իմաստով տեղի չի ունեցել ազատությունից զրկում: Վերջում, քանի որ 5-րդ հոդվածը կիրառելի չէ, այս գործում տեղի չի ունեցել այդ դրույթի որևէ խախտում:

Դատարանը, այնուամենայնիվ, նշում է, որ ամբոխը կառավարելուն ուղղված միջոցները չպետք է օգտագործվեն պետական իշխանությունների կողմից ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն բողոքը խափանելու կամ վիատեցնելու համար, տրված է էական նշանակություն արտահայտվելու և միավորվելու ազատությանը բոլոր դեմոկրատական հասարակություններում: Եթե անհրաժեշտ չլիներ ոստիկանության կողմից կիրառել և պահպանել շրջափակումը լուրջ վնասվածքների կամ վնասների կանխարգելման համար, միջոցի «տեսակը» կտարբերվեր, և իր հարկադիր և սահմանափակող բնույթը կարող էր բավարար լինել այն 5-րդ հոդվածի ներքո բերելու համար:

Եզրակացություն՝ խախտում չկա (տասնչորս ձայնն ընդդեմ երեքի)

ՀՈԴՎԱԾ 6

Հոդված 6§ 1 (քաղաքացիական)

Ընդունելիություն
Կողմերի մրցակցություն _____

Աշխատողի՝ մասնագիտական բնույթի հիվանդության բժշկական

Փաստաթղթերի չտրամադրումն գործատուին՝ անընդունելի

Eternit v. France

Էթերնիթն ընդդեմ Ֆրանսիայի Թիվ 20041/10, Որոշում 27.3.2012

(5-րդ բաժանմունք)

Փաստեր

2005թ. դեկտեմբերին Առողջության ապահովագրության գրասենյակը դիմումատու կազմակերպությանը իր նախկին աշխատողի կողմից ուղարկված մյուս փաստաթղթերի հետ մեկտեղ ուղարկել է նաև մասնագիտական բնույթի հիվանդության հայտարարագիր: Առողջության ապահովագրության գրասենյակը հետագայում տեղյակ է պահել դիմումատու կազմակերպությանը, որ նախկին աշխատողի գործը քննվել է և կազմակերպությունն ունի քսանմեկ օր դա քննարկելու համար: Գրասենյակը ուղարկել է կազմակերպությանը տարատեսակ փաստաթղթեր, ներառյալ՝ խորհրդատվություն տվող բժշկի եզրակացությունը այն մասին, որ հիվանդությունը կապված էր աշխատանքի հետ: 2006թ. փետրվարին Առողջության ապահովագրության գրասենյակը տեղեկացրել է դիմումատու կազմակերպությանը նախկին աշխատողի առողջական վիճակի մասնագիտական ծագումը ճանաչելու իր որոշման մասին: Դիմումատու կազմակերպությունը բողոք է բերել սոցիալական ապահովության գործերով դատարան՝ պնդելով, որ մրցակցության սկզբունքը չի պահպանվել, քանի որ Առողջության ապահովագրության գրասենյակը չի ներկայացրել այն բժշկական տվյալները, որոնց հիման վրա խորհրդատվություն տվող բժիշկը տվել է իր եզրակացությունը: 2008թ. վերաքննիչ դատարանը բեկանել է առաջին ատյանի դատարանի վճիռը հօգուտ դիմումատու

կազմակերպությանը և հաստատել է Առողջության ապահովագրության գրասենյակի որոշումը՝ նախկին աշխատողի հիվանդության ծախսերը ծածկելու մասին: Դիմումատու կազմակերպությունը նյութական իրավունքի հիմքով բողոք է բերել դրա դեմ, սակայն բողոքը մերժվել է:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Հոդված 6 § 1

(ա) *Ընդունելիություն* - Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի § 1-ը քաղաքացիական մասով կիրառելի է, երբ գործատուն վիճարկում է, որ այդ հիվանդությունը ձեռք է բերվել աշխատանքային գործունեության ժամանակ՝ արտադրությունում դժբախտ պատահարների և հիվանդությունների մասնավոր իրավունքի սոցիալական ապահովության համակարգի հայեցակետերի պատճառով: Գործատուի և Առողջության ապահովագրության գրասենյակի միջև հարաբերությունները տարբեր կողմերից համեմատելի են ապահովագրված անձի և ապահովագրողի միջև եղած հարաբերությունների հետ. գործատուն վճարումներ էր կատարում Առողջության ապահովագրության գրասենյակին, ինչը ծածկում էր արտադրությունում դժբախտ պատահարների և հիվանդությունների ծախսերը և շահագրգիռ կազմակերպության զեկույցի հիման վրա գործատուից բռնագանձում էր ապահովագիր, որը ազդեցություն կունենար արտադրությունում մի շարք դժբախտ պատահարների և հիվանդությունների առնչությամբ:

(բ) *Արդարացիությունը* - Մասնագիտական բժշկական եզրակացությունը այնքանով, որքանով այն պատկանում է տեխնիկական բնագավառին, այսինքն դատավորների գիտելիքների սահմաններից դուրս էր, հավանաբար ազդել է նրանց կողմից

փաստերի գնահատման վրա և հավաստիացրել է նրանց հիվանդության աշխատանքային ծագման մեջ: Այնուամենայնիվ, գործատուի համար աշխատողի հիվանդության պատմությունը և բուժող բժշկի եզրակացությունների հասանելի չլինելը բացատրվում էր բժշկից պահանջվող բժշկական գաղտնիությամբ: Ճիշտ է, որ բժշկական գաղտնիության իրավունքը բացարձակ չէ, սակայն, ինչպես դա արվել է դիմումատու կազմակերպության մրցակցային վարույթի առնչությամբ, այն պետք է հաշվի առնվի և պետք է արվի այնպես, որ որևէ իրավութի բուն էությունը չսահմանափակվի: Այս հավասարակշռությունը պահպանվել էր, երբ հիվանդության աշխատանքային ծագումը վիճարկող բժիշկը կարող էր խնդրել դատարանին նշանակել անկողմնակալ բժիշկ, որը կարող էր ուսումնասիրել աշխատողի հիվանդության պատմությունը և, հարգելով հիվանդությունների պատմությունների գաղտնիությունը, եզրակացություն կատարել դատարանին և կողմերին ուղղորդելու համար: Ընթացակարգը, համաձայն որի Առողջության ապահովագրության գրասենյակը որոշում էր կայացրել աշխատողի հիվանդության կամ պատահարի արտադրական բնույթի վերաբերյալ, սովորաբար ենթարկվում էր մրցակցության սկզբունքին և գործատուին տեղեկացնելու մասին պարտավորությանը, ինչպես պահանջվում է ֆրանսիական օրենքով և երաշխավորված է սոցիալական ապահովության գործերով դատարանների կողմից: Բժիշկի միջոցով գործատուի համար աշխատողի հիվանդությունների պատմությանը հասանելիության հնարավորություն ունենալն երաշխավորում է մրցակցային դատավարությունը՝ առանց սահմանափակելու բժշկական գաղտնիքի դիմումատուի իրավունքը: Այն փաստը, որ մասնագիտական եզրակացությունը չէր նշանակվում ամեն անգամ, երբ գործատուն այն պահանջում էր, այլ միայն երբ դատարանը

գտնում էր, որ իր մոտ ունեցած տեղեկատվությունը բավարար չէ, համապատասխանում է Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի § 1-ով նախատեսված արդարացի դատաքննության պահանջներին: Դատարանը չպետք է հաստատեր, թե արդյոք պետք է լիներ մասնագետի եզրակացությունը այս գործով, այլ պետք է սահմաներ թե արդյոք վարույթն ամբողջությամբ, ներառյալ՝ ապացույցների ներկայացումը, արդարացի էր: Առողջության ապահովագրության գրասենյակը որոշում է կայացրել բացառապես իր բժիշկի եզրակացության վրա հիմնվելով: Այդ բժիշկը, այնուամենայնիվ, Առողջության ապահովագրության գրասենյակի ուղղակի իրավասության ներքո չէր, այլ գտնվում էր Վարձու աշխատողների առողջության ազգային ապահովագրության հիմնադրամի իրավասության տակ: Դա անդրադառնում էր ոչ միայն բժիշկի անկողմնակալ կարգավիճակի վրա Առողջության ապահովագրության գրասենյակը սպասարկող վարչական անձնակազմի հետ հարաբերություններում, այլ նաև՝ իրեն սահմանափակող գաղտնիության պահպանման պարտավորության վրա: Այդ դեպքում, Առողջության ապահովագրության գրասենյակը սպասարկող վարչական անձնակազմին նույնպես հասանելի չեն եղել դիմումատու կազմակերպության կողմից պահանջվող հիվանդությունների պատմությունը, և, այդպիսով, Առողջության ապահովագրության գրասենյակին չէր տրվել պարզ առավելություն վարույթում դիմումատու կազմակերպության առջև:

Եզրակացություն. անընդունելի (ակնհայտորեն անհիմն)

Դատարանի մատչելիության իրավունք

Գերմանական դատարանների առջև քաղաքացիական հայց ներկայացրած արտասահմանյան ընկերությանը իրավաբանական օգնության տրամադրման մերժումը՝ խախտում

Granos Organicos Nacionales S.A. v. Germany
Գրանոս Օրգանիկոս Նացիոնել Ս.Ա. ընդդեմ Գերմանիայի
Թիվ 19508/07, Վճիռ 22.3.2012
(5-րդ բաժանմունք)

Փաստեր

Դիմումատու կազմակերպությունը գրանցված է ներպետական օրենքի հիման վրա և հիմնադրված է Լիմայում: 2005 թվականին այն իրավական օգնություն խնդրեց՝ Գերմանիայում երկու գերմանական կազմակերպությունների դեմ քաղաքացիական հայց բերելու համար: Գերմանական դատարանները մերժեցին խնդրանքը այն հիմքով, որ գերմանական օրենքի հիման վրա իրավական օգնության տրամադրման ենթակա են միայն Եվրոմիությունում կամ Եվրոպական Տնտեսական Գոտում հիմնադրված իրավաբանական անձինք: Եվրոդատարանին իր դիմումի մեջ դիմումատուն բողոքարկեց իր՝ դատարանի մատչելիության իրավունքը (Կոնվենցիայի հոդված 6 § 1) և խտրականությունը (հոդված 6 § 1-ը 14-րդ հոդվածի հետ համակցությամբ):

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Հոդված 6 § 1

Չկա որևէ համաձայնություն կամ նույնիսկ համաձայնեցման միտում կոնվենցիայի

մասնակից պետությունների միջև իրավաբանական անձանց իրավական օգնության ցուցաբերման առնչությամբ: Իսկապես, որոշ պետությունների իրավունքը չի սահմանում իրավաբանական անձանց համար որևէ իրավական օգնության ձև: Գերմանական օրենքի համաձայն իրավական օգնությունը հասանելի էր միայն այն արտասահմանյան իրավաբանական անձանց, որոնք գրանցված կամ տեղակայված են Եվրոմիությունում կամ Եվրոպական Տնտեսական Գոտում: Համաձայն գերմանական դատարանների, մոտեցման այս տարբերությունը պայմանավորված է փոխադարձության սկզբունքով: Դատարանը նշեց, որ պերուական օրենքը հստակորեն ապահովում էր իրավական օգնություն միայն ֆիզիկական անձանց համար և որ դիմումատու կազմակերպությունը չկարողացավ ներկայացնել որևէ դատական նախադեպ արտասահմանյան իրավաբանական անձանց իրավական օգնության տրամադրմամբ: Այն հետագայում դիտարկեց, որ ներպետական դատարանները դիմումատու կազմակերպությանը իրավական օգնության տրամադրումն մերժող որոշման հիմքում դրել էին համապատասխան հիմնավորումները: Ինչ վերաբերվում է այն հարցին, թե արդյոք դիմումատու կազմակերպության դատարանի մատչելիության իրավունքի սահմանափակումները կարող են համարվել հետապնդվող նպատակներին համաչափ, հատուկ կշիռ պետք է հատկացվի գերմանական օրենքով սահմանված ընդացակարգային երաշխիքների, մասնավորապես, եթե դատական ծախսերի անմիջական վճարումն բարդություններ է առաջացնում, դատական ծախսերի նախնական վճարման պարտականության

բացառման միջնորդություն ներկայացնելու հնարավորություն: Այդ հնարավորությունը միանման առկա է և՛ ֆիզիկական անձանց, և՛ իրավաբանական անձանց մոտ և չի տարբերվում ներպետական և արտասահմանյան իրավաբանական անձանց միջև: Դիմումատու կազմակերպությունը կարող էր այդպիսի պահանջ ներկայացնել, բայց չարեց դա: Մինչդեռ ճիշտ է, որ նույնիսկ եթե այն ձեռք բերեր այդպիսի բացառություն, դիմումատու կազմակերպությունը միևնույնն է կարող էր պատասխանատու մնալ իր սեփական հյուպատոսարանի ծախսերի նախնական վճարման համար կամ իր հակառակորդի դատական ծախսերի վճարման երաշխիքի ապահովության համար, Դատարանը նշեց, որ հյուպատոսական ծախսերի նախնական վճարումը գերմանական օրենքի համաձայն պարտադիր չէ և հաստատված չէ, որ երաշխիքի ապահովմամբ հարց է բարձրացվել դատաքննության ընթացքում: Այս պայմաններում, դիմումատու կազմակերպության հանդեպ կիրառված դատարանի մատչելիության իրավունքի սահմանափակումները համաչափ էին հետապնդող նպատակներին:

Եզրակացություն՝ խախտում չկա(միաձայն):

Հոդված 6 § 1-ը հոդված 14-ի հետ համակցությամբ

Դատարանը 6-րդ հոդվածի § 1-ի իր եզրակացությունների լույսի ներքո գտնում է, որ կառավարությունը ներկայացրել է հիմնավոր պատճառներ ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց (մանավոր կազմակերպությունների կողմից դատավարության ֆինանսավորման համար հանրային միջոցների օգտագործումը կառավարելու անհրաժեշտություն), ինչպես

նաև ներպետական և արտասահմանյան իրավաբանական անձանց հանդեպ տարբերվող մոտեցման համար (փոխադարձության սկզբունք):

գործի վերանայման հայցով: Նրանց դիմումները չեն ընդունվում :

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Եզրակացություն՝ խախտում չկա(միաձայն):

Հոդված 6§1 (քրեական)

Դատարանի մատչելիության իրավունք

Ավտոճանապարհային երթևեկության կանոնների խախտման տուգանքի վճարումից հետո բողոքարկման անհնարինություն՝ խախտում

ա) *Ընդունելիություն (ներպետական դատական պաշտպանության միջոցների սպառում)* – Սելիսի գործում, հայցը, որը համարվել էր անընդունելի, դիմումատուի կողմից վճարումը կատարվել էր որպես ոչ աճող տուգանք, որը ենթակա էր մեկանգամյա վճարման և կարող էր հանգեցնել դատարան դիմելու հնարավորության:

Ժողովման գործում, դատախազության աշխատակիցը հարկ չի համարել պատասխան տալ դիմումատուների տուգանքը չվճարելու պահանջի առնչությամբ, ներառյալ՝ հավելավճարը՝ այն հայտարարելով անընդունելի: Այսպիսով, նա դիմումատուներին զրկել է տարածքային դատական ատյան դիմելու հնարավորությունից:

Celice v. France

Սելիսն ընդդեմ Ֆրանսիայի, թիվ 14166/09

Josseume v. France

Ժոզեմն ընդդեմ Ֆրանսիայի, թիվ

39243/10

Վճիռ 8.3.2012

(5-րդ բաժանմունք)

Եզրակացություն. նախնական առարկությունը մերժվել է միաձայն:

Փաստեր

Սելիսի գործում, 2008թ.-ի հունիսին, դիմումատուի մեքենան արձանագրվում է տեղադրված տեսախցիկով՝ թույլատրելի արագությունը 1կմ/ժ գերազանցելու համար և ավտոճանապարհային երթևեկության կանոնագրքի համաձայն վերջինս տուգանք է վճարում: Ժողովման գործում, դիմումատուները հայր և որդի են :Մեքենան, որի սեփականատերը հանդիսանում է հայրը, սխալ կայանման համար տուգանվում է որդու անունով: Երկու գործերում էլ դիմումատուները վճարում են տուգանք, որից հետո դիմում են դատախազություն

բ) *Գործի ըստ էության քննությունը*- Հոդված 6 § 1: Դատարան դիմելու իրավունքը, որի անբաժան տարր է կազմում դատարանի մատչելիության իրավունքը, բացարձակ չէ իր էությամբ: Այն ենթարկվել է այնպիսի սահմանափակումների, ինչպիսիք են օրինակ՝ վերաքննության կարգով բողոքի ընդունելիության հետ կապված հարցերը: Այնուամենայնիվ, այսպիսի սահմանափակումները չեն կարող սահմանափակել կամ նվազեցնել անձի՝ դատարանի մատչելիության իրավունքը այն աստիճան, որ խախտվի վերջինիս բուն էությունը: Այդպիսի սահմանափակումները

պետք է հետապնդեն իրավաչափ նպատակ և պետք է ողջամիտ համամասնություն լինի ընտրված միջոցների և այն նպատակների մեջ, որոնց պետք է հասնել: Համաձայն, քրեական դատավարության օրենսգրքի, դատախազության մարմինները տուգանքից ազատելու դիմումի, ինչպես նաև՝ դրանց հետ կապված բողոք ներակայացնելու հարցի առնչությամբ, երեք տարբերակ ունեն. գործի քննությունը դադարեցնելու, գործը իրավասու դատարան ուղարկելու, կամ, երբ, դիմումի մեջ բացակայում են պատճառները կամ այն չի ուղեկցվում համապատասխան ծանուցմամբ՝ տեղեկացնելու դիմողին այն չընդունելու մասին:

Սելիսի գործով, դատախազությունը գտել է, որ դիմումը անընդունելի էր, հիմնավորելով, որ այն իր մեջ խնդրանք է պարունակել լուսանկարի տարամադրման, և չի հանդիսացել որպես արարքից հրաժարվելու բացահայտ միջոց: Սակայն, այդ պատճառաբանությունը սխալ է եղել, որովհետև դիմումատուն հստակ նշել է համապատասխան ձևաթղթի վրա, որ նա վիճարկել է այն արարքը, ինչի համար նրան մեղադրել են և նշել հիմքերը տուգանքի ազատելու դիմումին կցված նամակի մեջ: Բացի այդ, դատախազությունը գնահատական տալով անձի՝ իր արարքից բացահայտ հրաժարվելու կամ չհրաժարվելու հետ կապված, գործել է իր լիազորությունների շրջանակներից դուրս, այն ինչ պետք է որոշեր միայն ընդունելիության հետ կապված հարցը: Բացի այդ, դիմումը չընդունելու մասին պաշտոնյայի կայացրած որոշմամբ, նախապես վճարված տուգանքի գումարի վրա բռնագանձում է սահմանվել, որով փաստորեն հաստատվել է տուգանքի մուծման փաստը: Հետևաբար, չնայած

դիմումատուի առարակություններին, վերջինիս տուգանքը համարվել է մուծված և գործը փակված, առանց իր դեմ բերված մեղադրանքի՝ դատարանի կոմից քննության առնելու հնարավորության, հողված 6-ի §1 տրամաբանությունից ելնելով, և առանց իր փաստարկները լսելու:

Բացի այդ, 2010թ. սեպտեմբերին Ֆրանսիայի Սահմանադրական Խորհուրդը գտել է, որ տուգանքի վճարումից հրաժարվելու դիմումը չընդունելու մասին որոշման կայացմամբ, մինչ այդ մուծված գումարի գանձումը որպես տուգանք, և այդ որոշման դեմ դատավորին բողոք բերելու անհնարիությունը, հակասում է դատական պաշտպանության արդյունավետ միջոցի իրավունքին:

ժոզեմի գործով, Քրեական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված է եղել, ընդունված դիմումի կատարման հետաձգվելը, ինչի մասին դատախազությունը պետք է անմիջապես տեղեկացներ Գանձապետարանին: Այն փաստը, որ տուգանքի բռնագանձման հետ կապված կատարողական վարույթը շարունակվել է, խոսում է այն մասին, որ դիմումատուի դիմումը չի ընդունվել: Բացի այն որ, դիմումատուի դիմումը մերժելու հիմքերը պետք է լինեին Քրեական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված վերը նշված ոչ այն երկուսը, քանի որ այն հիմնավորված է եղել և ուղեկցվել է համապատասխան ծանուցմամբ, այլ նաև դատախազությունը պատշաճ ձևով չի ծանուցել դիմողին դիմումը մերժելու որոշման մասին: Այսպիսով, այդ մարմինը գործել է իր լիազորությունների շրջանակներից դուրս, հնարավորություն չտալով դիմումատուին՝ բողոքարկելու իր

դեմ կայացված որոշումը դատական կարգով : Այսպիսով, դիմումատուի դատարանի մատչելիության իրավունքի էությունը խախտվել է :

Եզրակացություն. Խախտում (միաձայն):

Հոդված 41 : Խախտման ճանաչումն ինքնին բավարար է ոչ նյութական վնասի հատուցման համար *Սելիսի* գործով. *ժոզեմի* գործով այդ հարցի հետ կապված որևէ պահանջ դիմումատուները չեն ներկայացրել:

Հոդված 6§ 2

Ընդունելիություն _____

Լիցենզիայի մերժումը՝ ելնելով այն պատճառաբանությունից, որ այն կարող է օգտագործվել քրեական հանցագործություն կատարելու նպատակով՝ 6-րդ հոդվածը կիրառելի չէ

***Bingol v. Netherlands*
Բինգոլն ընդդեմ Նիդեռլանդների
Թիվ 18450/07, Որոշում 20.3.2012
[3-րդ բաժանմունք]**

Փաստեր

Դիմումատուին մերժել են տրամադրել օգտագործման լիցենզիա սննդի մատուցման և սպորտային օբյեկտներ մատուցելու համար, այն հիմքով, որ լուրջ վտանգ կա, որ լիցենզիան կօգտագործվի քրեական հանցագործություններ կատարելու կամ հանցագործությունների կատարումը շարունակելու համար: Այդ որոշումը հիմնված էր, *inter alia*,

օտարերկրացիներին անօրինական վարձելու համար դիմումատուի նախկին մեղադրանքի վրա և նրա ենթադրյալ կասկածելի վարքագծի համար: Եվրոպական դատարան ներկայացրած իր դիմումում, դիմումատուն պնդում էր 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասով երաշխավորված անմեղության կանխավարկածի իր իրավունքի խախտման մասին:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Հոդված 6§2

Դիմումատուի բողոքը ուղղված չէր նրան, որ դատական կամ որևէ այլ որոշման ձևակերպումը հանգեցրել էր իրեն մեղավոր ճանաչելուն դատական հետապնդումից հետո, որի արդյունքում նա չդատապարտվեց, այլ ուղղված էր նրան, որ օգտագործման լիցենզիայի տրամադրման մերժումը և այն ինքնին 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի խախտում էր, քանի որ հաշվի էր առնվել իր քրեական անցյալը: Դատարանը և Կոմիտեն ուշադրություն են դարձրել նախկին գործերին, որտեղ դատապարտելու և վճիռ կայացնելու նպատակով 6-րդ հոդվածը ներպետական դատարաններին չի արգելում հաշվի առնել առկա քրեական գրառումները: Անձի կողմից կոնկրետ նպատակների համար պահանջվող անկաշառության չափանիշները պահպանելու հարցը ուսումնասիրելիս, իրավասու իշխանությանը 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասով վերոնշյալ գործողությունների կատարումն արգելելու համար սկզբունքային որևէ պատշառ չկար: Ավելին, Դատարանը իր՝ *Մակ Պատլանդ* որոշման մեջ գտավ, որ ճանապարհային ծառայություն մատուցելու լիցենզիայի տրամադրման մերժումն այն հիմքով, որ դիմումատուի քրեական պատմությունը այնպիսին էր, որ նա չէր

համարվի «լավ հեղինակություն» ունեցող անձ, 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի իմաստով չի ընդգրկվում քրեական մեղադրանք հասկացության մեջ: Նմանատիպ պատճառաբանություններ են կիրառվել սույն գործով, որտեղ դիմումատուին մերժել են տրամադրել օգտագործման լիցենզիա այն հիմքով, որ հաշվի առնելով նրա քրեական անցյալը ենթադրվել է, որ վերջինս չէր կարող իրականացնել իր մտադրված բիզնեսը:

Եզրակացություն՝ անընդունելի (անհամապատասխան ratione materiae)

Անմեղության կանխավարկած _____

Մինչ վարչական մարմնի կողմից որոշում կայացնելը՝ հետաքննության հաշվետվության հրապարակումը մամուլում՝ անընդունելի

Societe Bouygues Telecom v. France
Սուիեթ Բույգուա Թելեկոմն ընդդեմ Ֆրանսիայի, թիվ 2324/08
Որոշում 13.3.2012
(5-րդ բաժանմունք)

Փաստ - Դիմումատու ընկերությունը ֆրանսիական շուկայում ներկա երեք շարժական հեռախոսային ընկերություններից մեկն է: Մրցակցային Խորհուրդը և սպառողների մի ասոցիացիա վերջինիս մեղադրում է համընդհանուր նպատակ իրականացնելիս շուկայում չափից ավելի ուշադրություն իր կողմ կենտրոնացնելու վրա՝ դրանով խոչընդոտելով մրցակցային ազատ գործունեությանը: 2003թ.-ի ամռանից ի վեր սույն գործով Մրցակցության, Սպառողների

և Կեղծիքների վերահսկողության Գլխավոր տնօրինության (DGCCRF) կողմից հետաքննություն է վարվում: Դիտարկումների համար 2005թ-ի հունիսին զեկույց է հրապարակվում և տրամադրվում կողմերին: 2005թ.-օգոստոսին, թերթերը հրապարակում են տվյալներ՝ Մրցակցության, Սպառողների և Կեղծիքների վերահսկողության Գլխավոր տնօրինության (DGCCRF) զեկույցից, որը տարածվում է տարբեր լրատվամիջոցների կողմից:

2005թ.-ի նոյեմբերին մրցակցային Խորհուրդը մեղադրում է դիմումատու ընկերությանը շարժական հեռախոսների շուկայում հիսունութ միլիոն եվրո գումարի շրջանակներում հակամրցակցային գործունեություն իրականացնելու համար:

Իրավունք – Հոդված 6 § 2 . Անհրաժեշտ է պարզել, թե արդյոք վարչական մարմինները կապ ունեն թե ոչ Մրցակցության, Սպառողների և Կեղծիքների վերահսկողության Գլխավոր տնօրինության (DGCCRF) զեկույցի տարածման հետ: Հարկ է պարզել նաև թե արդյոք խնդրահարույց արտահոսքը կարող էր արդյոք վնասել դատավարության արդարացիությանը՝ ազդելով հասարակական կարծիքի վրա և նույնով մրցակցային Խորհրդի անդամների վրա, որոնք հայտարարել են դիմումատու ընկերության մեղավորության վերաբերյալ:

Մամուլը ընդհանուր առմամբ չի ներկայացրել դիմումատու ընկերության մեղավորության վերաբերյալ տվյալներ, այլ ադ առումով թեթև ակնարկ է հնչեցրել: Այնուամենայնիվ կարդացողը տեղեկանում էր գործի վերաբերյալ, սակայն ապակողմնորոշվում այն մասով, որ գործը դեռ ավարտված չէ:

Ակսուն ընդդեմ Թուրքիայի
4149/04 և 41029/04
Վճիռ 15.3.2012 [ՄՊ]

Պատասխանող պետությունը ոչ մի պարտավորություն չէր կրում նախաձեռնության համար: Ի վերջո, պետությունը գործել է պատշաճ կերպով՝ դիմումատու ընկերության անմեղության կանխավարկածի երաշխիքը ապահովելու համար: Մրցակցության Խորհուրդը հանրապետության դատախազին տեղեկացրել էր Մրցակցության, Սպառողների և Կեղծիքների վերահսկողության Գլխավոր տնօրինության (DGCCRF) հաշվետվության մամուլի կողմից տարածման մասին, և այն, որ ինքը իր ինտեռնետային էջում հրապարակել էր որոշման վերաբերյալ մամուլ հաղորդագրություն անմիջապես հաջորդ օրը, ի պատասխան մամուլի այն հոդվածների, որոնք ընկերությանը հայտարարել էին դատապարտված, ինչպես նաև նշել էին ենթադրյալ տույժի չափը:

Ի վերջո վերջինիս մեղքը հաստատվում է, վերաքննիչ դատարանում, այնուհետև Վճռաբեկում՝ խնդրահարույց տեքստը մամուլում շրջանառվելուց բավական ժամանակ անց:

Եզրակացություն. անընդունելի (հիմքերի բացակայության պատճառով) Դատարանը ընկերության հայցը համարում է անընդունելի՝ հիմքերի բացակայության պատճառով:

Հոդված 8

Անձնական կյանքը հարգելու իրավունք

Հրապարակումներ, որոնք ենթադրաբար վիրավորել են ցիզաններին՝ խախտում չկա

Aksu v. Turkey

Փաստեր

2000թ. մշակույթի նախարարը տպագրեց «Թուրքիայի ցիզանները» վերնագրով գիրք, որը գրվել էր կրտսեր պրոֆեսորի կողմից: Դիմումատուն առարկեց, բողոքեց, որ գիրքը պարունակում է ցիզաններին նվաստացնող և ստորացնող դիտողություններ և արտահայտություններ և հետևաբար նախարարության և գրքի հեղինակի դեմ վնասների հատուցման հայց հարուցեց: Առաջին ատյանի դատարը հայցը մերժեց գտնելով, որ գիրքը գիտական հետազոտությունների արդյունք է, հիմնված է գիտական տվյալների վրա և ուսումնասիրել է Թուրքիայում ցիզանների սոցիալական կառուցվածքը, և վիճարկվող արտահայտությունները չեն վիրավորում դիմումատուին: Այդ վճիռը պահպանվեց վերաքննության փուլում:

Միևնույն ժամանակ, դիմումատուն քաղաքացիական գործ հարուցեց ոչ-պետական միավորումների դեմ, որը մշակույթի նախարարության ֆինանսասական աջակցությամբ հրապարակել էր երկու բառարան «Թուրքական բառարան աշակերտների համար» և «Թուրքական բառարան» վերնագրերով, որոնք դիմումատուի պնդմամբ պարունակում էին առանձին գրառումներ, որոնք վիրավորում և խտրականություն էին պարունակում ցիզանների նկատմամբ: Ներպետական դատարանները մերժեցին այդ բողոքը նույնպես՝ գտնելով, որ բառարանում ներառված հասկացությունները և արտահայտությունները հիմնված են

պատմական և սոցիոլոգիական իրականության վրա, և էթնիկ խմբին նվաստացնելու կամ ստորացնելու որևէ մտադրություն չի եղել: Ներպետական դատարանները նաև նշեցին, որ բառարաններում և հանրագիտարաններում կարող են հայտնաբերվել այլ էթնիկ խմբերին վերաբերող թուրքերեն լեզվում գործածվող նմանատիպ այլ արտահայտություններ:

2010թ. հուլիսի 27-ի վճռում (տե՛ս թիվ 132 նախադեպային տեղեկատվությունը), Դատարանի Պալատը չորսն ընդդեմ երեք ձայնի գտավ, որ Կոնվենցիայի 14-րդ հոդվածի վերցրած 8-րդ հոդվածի հետ միասին որևէ խախտում տեղի չի ունեցել:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Հոդված 8

(ա) Ընդունելիություն

Անկախ այն փաստից, որ Պալատը գործն ուսումնասիրել է հոդված 14-րի շրջանակներում 8-րդ հոդվածի հետ միասին վերցած, Բարձր Պալատը գտավ, որ գործը չի վերաբերում վերաբերմունքի տարբերությանը կամ էթնիկ խտրականությանը, քանի որ դիմումատուն չի ներկայացրել *prima facie* ապացույց, որ վիճարկվող հրապարակումները խտրական նպատակ են հետապնդել կամ այդպիսի ազդեցություն են ունեցել: Գործը, հետևաբար, համեմատելի չէ ցիգանների համայնքի անդամների կողմից նախկինում ներկայացրած դիմումների հետ:

Քննարկվող հիմնական խնդիրը վերաբերում էր վիճարկելի հրատարակությունների միջոցով դիմումատուի անձնական կյանքը հարգելու իրավունքին ոչ համաչափ միջամտությանը: Այդ իսկ պատճառով գործն

ուսումնասիրվելու է միայն 8-րդ հոդվածի շրջանակներում:

(բ) Ընդունելիություն (զոհի կարգավիճակ)

Մեծ Պալատն համարել է, որ չնայած վիճարկելի դիտողությունները և արտահայտությունները անձնամբ չեն վերաբերել դիմումատուին, բայց նա կարող էր իրեն վիրավորված զգալ այն էթնիկ խմբի հասցեին արված դիտողությունների պատճառով, որին նա պատկանում էր: Հիմք ընդունելով այդ եզրակացությունը, ինչպես նաև այն փաստը, որ ներպետական քննությունների ժամանակ դիմումատուի վարկանիշի վերաբերյալ երբևէ վեճ չի ծագել՝ դիմումատուն կարող էր պահանջել, որ իրեն Կոնվենցիայի 34-րդ հոդվածի իմաստով վիճարկված փաստերի շրջանակներում զոհ համարեն: Եզրակացություն՝ նախնական առարկությունը մերժվել է (միաձայն):

(գ) Գործի ըստ էության քննությունը

(i) Գործին վերաբերող դիմում. Դիմումատուի գործով արժարժվող հիմնական հարցը վերաբերում էր նրան, թե արդյո՞ք պատասխանող Կառավարությունն իրականացրել է դիմումատուի անձնական կյանքը գրքի հեղինակի կողմից վիճարկելի միջամտությունից պաշտպանելու իր պոզիտիվ պարտավորությունը: Նմանատիպ գործերում, որտեղ 8-րդ հոդվածով երաշխավորված իրավունքի խախտումը ծագել է այլ անձանց՝ իրենց արտահայտվելու ազատության իրավունքը իրականացնելու հետևանքով, Դատարանը անհրաժեշտ է համարում դիմումատուի 8-րդ հոդվածով երաշխավորված իրավունքը հակակշռել արտահայտվելու ազատությունը պաշտպանելու հանրային շահի հետ: Մերժելով դիմումատուի հայցը դատական

երկու ատյաններում՝ թուրքական դատարանները հիմնվել են համալսարանի յոթ դասախոսների կազմած զեկույցի վրա, որոնք այդ գիրքը բնութագրել են որպես գիտական ուսումնասիրության վրա հիմնված ակադեմիական ուսմունք և համարել են, որ գրքի դիտողությունները և արտահայտությունները կրում էին ընդհանուր բնույթ, էին վերաբերում բոլոր ցիզաններին և չէին դիպչում դիմումատուի անհատականությանը:

Այս եզրահանգումները անհիմն չէին կամ էլ հիմնված չէին խեղաթյուրված փաստերի վրա: Այսպիսով՝ օրինակ եթե հեղինակը մատնանշել է մասնավոր վայրերերում ապրող ցիզանների կողմից կատարած որոշակի անօրինական գործողություններ, ապա արդյո՞ք դրանով նա բացասական դիտարկումներ է արել բոլոր ցիզանների մասին կամ պնդել է, որ բոլոր ցիզանները անօրինական գործերով են զբաղվում: Ավելին, գրքի նախաբանում, ներածության մեջ և եզրակացությունում հեղինակը պարզ տերմիններով նշել է, որ ինքը նպատակ է ունեցել լույս սփռել ցիզանական համայնքի անձանոթ աշխարհի վրա, որը չափազանցվել և ուշադրության կենտրոնում է հայտնվել հիմնականում մինչդատական դիտարկումների արդյունքում: Հեղինակի հայտարարության կեղծավոր լինելու մասին ապացույցի բացակայության պարագայում պատճառաբանված կարել է համարել ներպետական դատարանների այն սահմանումը, որ հեղինակը ջանք է ներդրել իր աշխատանքի մեջ և որ իր աշխատանքը ռասայական նպատակներ չի հետապնդել: Դիմումատուն կարողացել է հայց ներկայացնել և իր գանգատի հետ կապված ձեռք բերել պատճառաբանված որոշումներ: Կոնվենցիայի 8-րդ և 10-րդ հոդվածներով հիմնարար իրավունքների վեճը

հակակշռելիս՝ թուրքական դատարանները եզրակացություն են արել՝ հիմնվելով Դատարանի հիմնավորված դատական պրակտիկայի վրա և իրենց գնահատման չափանիշները չեն սահմանազանցել կամ չեն անտեսել դիմումատուի անձնական կյանքը արդյունավետորեն հարգելու իենց պոզիտիվ պարտավորությունների ապահովումը:

Եզրակացություն՝ խախտում չկա (տասնվեց ծայն ընդդեմ մեկի)

(ii) Բառարաններին վերաբերող դիմում. Բառարանը համարվում է լեզվի բառերը շարադրող և դրանց տարբեր իմաստներ հաղորդող տեղեկատվության աղբյուր՝ նկարագրական հիմնական աղբյուրը, բայց նաև պատկերավոր, բազմիմաստային փոխաբերական, որի հիմնական նպատակը հասարակության կողմից լեզվի կիրառման արտացոլումն էր: Վիճարկվող բառարանների ծավալը հսկայական էր և դրա նպատակը թուրքերեն լեզվի ամբողջական արտահայտումը էր: Դրանք պարունակում էին ոչ միայն «Ցիզան» բառի ուղիղ, այլ նաև բառի փոխաբերական նշանակությունը, ինչպես նաև խոսակցական թուրքերենով կիրառվող որոշակի արտահայտություններ, օրինակ՝ «Ցիզանական դրամ» և «Ցիզանական մեխակ»: Նախընտրելի կլիներ ամենօրյա խոսակցական արտահայտությունները վերնագրել որպես «վատաբանող» կամ «վիրավորական», մասնավորապես այն բառարաններում, որոնք նախատեսված եղել են աշակերտների համար, քանի որ նման զգուշությունը կհամապատասխաներ նաև Ռասիզմի և անհանդուրժողականության դեմ եվրոպական հանձնաժողովի թիվ 10-րդ հանձնարարականին, որը սահմանում էր

աշակերտների միջև քննադատական մտածողության բարելավման Պետությունների պարտավորությունը: Ինչևէ, միայն այս տարրը Դատարանի համար բավարար չէր ներպետական դատարանների համար հիմնավորելու իր սեփական տեսակետը, հաշվի առնելով այն փաստը, որ քննարկվող բառարանը պաշտոնական դպրոցական ուսումնական պլանի մաս կազմող դպրոցական դասագիրք չէր: Ամփոփելով՝ նշենք, որ ներպետական մարմինները չեն սահմանազանցել իրենց գնահատման չափանիշները կամ չեն անտեսել դիմումատուի անձնական կյանքը արդյունավետորեն հարգելու իրենց պոզիտիվ պարտավորությունների ապահովումը:

Եզրակացություն՝ խախտում չկա (տասնվեց ձայն ընդդեմ մեկի)

Ընտանեկան կյանքը հարգելու իրավունք

Երեխայի տեղավորումը անարգալից անցյալից ապագա որդեգրող ծնողի մոտ՝ խախտում չկա

*Y.C. v. the United Kingdom
Ուայ.Սին ընդդեմ Միացյալ
Թագավորության
Թիվ 4547/10
Վճիռ 13.3.2012 [4-րդ բաժանմունք]*

Փաստեր

Դիմումատուն և իր մի քանի տարվա կենակիցը 2001թ. երեխա են ունենում:

2003թ. ընտանիքը, ծնողների միջև «ալկոհոլի չարաշահման» դեպքի պատճառով, արժանանում է սոցիալական ծառայությունների ուշադրությանը: Հետագայում ևս տեղի են ունենում տնային բռնության և ալկոհոլի չարաշահման դեպքեր, որոնց քանակը 2007թ. վերջին աճում է և որի հետևանքով տարբեր իրավիճակների պատճառով ոստիկանություն են կանչում իրենց տուն: 2008թ. այն բանից հետո, երբ ծնողների միջև հերթական վեճի արդյունքում տղան վնասվում է, տեղական մարմինները արտակարգ իրավիճակների պաշտպանության հրաման են ստանում: Այդ հրամանին հաջորդում է ժամանակավոր խնամքի հրամանը և տղային տեղավորում են դաստիարակչական կենտրոնում: Տղայի իրավունքները պաշտպանելու համար սահմանում են խնամակալ: Սոցիալական ծառայությունների, տղայի խնամակալի և հոգեբանի մանրամասն զեկույցների հետևանքով ժամանակավոր խնամքի հրամանը պարբերաբար երկարում էր: 2009թ. ապրիլին ընտանեկան քննությունների դատարանը որոշում է ամբողջական խնամքի և տեղավորման հրաման չտալ, այն բանից հետո, երբ դիմումատուին, որը պնդում էր, որ առանձնացել է երեխայի հորից, պետք է վերջին հնարավորություն տալ, որպեսզի նա երեխայի հորից առանձին ապրելու պարագայում կատարի իր ծնողական պարտավորությունը: Փոխարենը, մեկ այլ ժամանակավոր խնամքի հրաման է տրվում: Այդ հրամանը տեղական մարմինների և երեխայի խնամակալի վերաքննիչ բողոքի հիման վրա տալի է Երկրի Դատարանը, այն բանից հետո, երբ դատավորը համարում է, որ «խնամքի հրաման տալու որոշումը հետաձգելը [կնշանակի] երկարաձգել, և

այդպիսով վտանգել երկարատև տեղավորման այլընտրանք գտնելու գործընթացը»: Վերաքննիչ դատարանը քննության չի առնում դիմումատուի վերաքննիչ բողոքը և դիմումատուի որդուն 2010թ. տեղավորում են ապագա որդեգրող ծնողի մոտ:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Ց-րդ հոդված

Հետագա գնահատման և խնամքի ու տեղավորման հրաման տալու որոշման մերժումը, անկասկած, պարունակում էր դիմումատուի ընտանեկան կյանքը հարգելու իրավունքին լուրջ միջամտություն: Միջամտությունը «օրենքին համապատասխան» է կատարվել և հետապնդել է երեխայի իրավունքը պաշտպանելու օրինաչափ նպատակ: Ինչ վերաբերում է այն հարցին, թե արդյոք ժողովրդավարական հասարակությունում միջամտությունը անհրաժեշտ է եղել, Երկրի Դատարանի դատավորը, հաշվի առնելով երեխայի կարևորագույն շահերը, նշել է, որ հետագայում կատարվելիք յուրաքանչյուր գնահատական որոշակիորեն կխափաներ երեխայի դաստիարակման համար տեղավորումը, ինչպես նաև գնահատականի բացասական լինելու պատճառով կառաջացներ էմոցիոնալ վնասի ռիսկ: Դատարանը համարել էր, որ դիմումատուին գնահատական տալով, երբևէ ի հնարավոր չէր լինի խնամքի հրամանի մերժումը արդարացնելու բավարար ապացույց ապահովել՝ հաշվի առնելով նրա թերությունները և երեխայի հոր հետ իր հարաբերությունները վերսկսելու իրական ռիսկը և միայն կերկարաձգեր և կվտանգեր երկարատև տեղավորում գտնելու հույսերը: Հիմք ընդունելով գործի պատմությունը և

զեկույցները՝ անհիմն չի կարելի համարել դատավորի տեսակետը այն մասին, որ երեխայի հոր հետ դիմումատուի հարաբերությունների վերսկսումը հավանական տարբերակ էր և որը կարող էր ռիսկի ենթարկել երեխայի բարեկեցությունը: Հետևաբար, չնայած, որ երեխայի լավագույն շահերից էր բխում, որ իր ընտանեկան կապերը հնարավորինս ամուր լինեին, սակայն ներկայիս գործում հստակ էր, որ այդ հանգամանքը չափասանցվել էր՝ ապահով և անվտանգ միջավայրում երեխայի զարգացումը երաշխավորելու կարիքից ելնելով: Փորձեր են արվել ընտանիքը վերականգնելու համար՝ աջակցություն ցուցաբերելով ավոհոլի չարաշահման խնդիրների հարցում և հնարավորություն են ստեղծել ծնողական պարտականությունները կատարելու համար: Պարզվում է, որ դիմումատուին, հետևյալ մանրամասները տրամադրելուց բացի, ներպետական բռնության վերաբերյալ աջակցության չեն ցուցաբերել: Սոցիալական աշխատակցի, խնամակալի և հոգեբանի կողմից պատրաստած զեկույցները մատնանշել են այն դժվարությունները, որոնք առաջացել են ծնողների՝ համապատասխան մարմինների հետ չկապնվելու արդյունքում: Կայացնելով իր որոշումը՝ Երկրի Դատարանի դատավորը, ելնելով Ծ-րդ հոդվածի պահանջներից, հաշվի է առել երեխայի լավագույն շահերը, բազմաթիվ համապատասխան փաստերը և մանրամասն հղում է կատարել սոցիալական աշխատակցի, խնամակալի և հոգեբանի զեկույցների և բանավոր ապացույցների վրա, որոնցից յուրաքանչյուրը այդ խնդիրները վտանգված է համարել: Դիմումատուին դատավորի որոշման պատճառների ցանկացած պարզաբանում

պահանջելու և Վերաքննիչ դատարանում գործի հետագա վերանայման հնարավորություն են ընձեռել: Հետևաբար, տեղավորման մասին հրամանի որոշումը չի սահմանազանցել Պետության գնահատման չափանիշները և որոշման պատճառները պատշաճ էին և բավարար: Դիմումատուին ընձեռվել է իր գործը ներկայացնելու բոլոր հնարավոր միջոցները և դիմումատուին միանգամայն մասնակից են դարձրել որոշում կայացնելու գործընթացին:

Եզրակացություն՝ խախտում չկա (վեց ձայն ընդդեմ մեկի):

ՀՈԴՎԱԾ 13

Իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոց _____

Կամավոր հոգեբուժական խնամքի ներքո գտնվող դիմումատուի որդու ինքնասպանության հետ կապված վնասների իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոցի բացակայություն՝ խախտում

***Reynolds v. United Kingdom*
Ռեյնոլդսն ընդդեմ Միացյալ Թագավորության, թիվ 2694/08
Վճիռ 13.3.2012 [4-րդ բաժանմունք]**

Փաստեր

Դիմումատուի որդուն, ում ախտորոշել էին շիզոֆրենիա հիվանդությունը, 2005թ. մարտին բուժման նպատակով տեղավորում են հիվանդանոցում՝ մտավախություն

ունենալով, որ նա կարող է ինքնասպանություն գործել: Նրան, որպես կամավոր բուժվող հիվանդ, ընդունել են տեղական խորհրդի կողմից ղեկավարվող հիվանդանոցում, ինտենսիվ կարիքավորների բաժնում, ճգնաժամային իրավիճակների համար նախատեսված սենյակում: Հիվանդանոցում գտնվելու առաջին գիշերը դիմումատուն ճգնաժամային իրավիճակների համար նախատեսված սենյակի պատուհանից դուրս է ցատկում և մահանում է: Անցկացվում է ներքին քննություն և հարցաքննություն, որի արդյունքում ճգնաժամային իրավիճակների համար նախատեսված սենյակների պատուհանները ամրացնելու հանձնարարական է տրվում: Դիմումատուն, այնուհետև, 1998 թվականին Մարդու իրավունքների ակտի համաձայն վնասների հատուցման հայց է ներկայացնում: Հայցը, ինչևէ, մերժվում է, քանի որ դատարանը համարում է, որ հայցը պատճառաբանված չէ և որ բժշկական անփութությանը վերաբերող գործերի ժամանակ հայցվորը պետք է առնվազն ապացուցի կոպիտ անփութության փաստը: Եվրոպական դատարանում ներկայացված դիմումում դիմումատուն բողոքել է, որ ինքը իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոց չի ունեցել, որպեսզի կարողանար իր որդու մահման պատճառով առաջացած ոչ նյութական վնասի փոխհատուցման վերաբերյալ հայց ներկայացնել:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

13-րդ հոդված 2-րդ հոդվածի համակցությամբ

Դատարանը դիմումատուի որդուն ինքնասպանության իրական և անմիջական ռիսկից պաշտպանելու համար

համապատասխան քայլեր ձեռնարկելու համար գործառնական պարտականության և այդ պարտականությունը չկատարելու վերաբերյալ հարցը վիճելի է համարել:

Հարցաքննությամբ մամրամասն քննվել է դիմումատուի որդու մահվան փաստերը, բայց հնարավոր չի եղել անհատական քաղաքացիական պարտավորության վերաբերյալ քննություն իրականացնել: Մարդու իրավունքների ակտի համաձայն ներկայացված դիմումատուի հայցը մերժվել է քանի որ դիմումատուն հայց ներկայացնելու համար պատճառաբանված հիմք չի ունեցել: 2012թ. փետրվարից հետո միայն Գերագույն Դատարանը առանձին գործով հաստատեց, որ պաշտպանության գործառնական պարտավորություն կարող է ծագել, այն հիվանդների նկատմամբ, որոնք ենթարկված էին ինքնասպանության ռիսկի և վերաբերում են կամավոր հոգեբուժական հիվանդներին, ինչպիսին որ դիմումատուի որդին էր, և որ նրանց ծնողները, ովքեր նման իրավիճակներում երեխա են կորցրել, ոչ նյութական վնասի փոխհատուցում ստանալու իրավունք կունենան: Ինչևէ, մինչ 2012թ. դիմումատուն ոչ նյութական վնասի փոխհատուցման հետ կապված իրավական պաշտպանության որևէ արդյունավետ միջոց չի ունեցել:

Եզրակացություն՝ խախտում (միաձայն):

Հոդված 41՝ 7,000 եվրո ոչ նյութական վնաս:

ՀՈԴՎԱԾ 14

Խտրականություն (5§1 հոդված)_____

Փակ ուղղիչ հիմնարկում ազատագրվումը կրելու ժամանակ դիմումատուի

Օտարերկրյա քաղաքացի լինելու պատճառով ողջիվական թերապիայի կամ հանգստի պայմանների մերժում՝ խախտում

**Rangelov v. Germany
Ռանգելովն ընդդեմ Գերմանիայի
Թիվ 5123/07
Վճիռ 22.3.2012 [5-րդ բաժանմունք]**

Փաստեր

Դիմումատուն՝ Բուլղարիայի քաղաքացի էր և մի քանի անգամ դատապարտվել էր զոդություն և կողոպուտ հանցանքների համար: Գերմանիայի պետական մարմինները հրամայել են, որ դիմումատուն 2003թ. հունիսին, իր վերջին ազատագրվման ժամկետի ավարտից անմիջապես հետո արտաքսվի երկրից: Ինչևէ, մինչ այդ օրը նրան պահել են փակ ուղղիչ հիմնարկում, այն պատճառաբանությամբ, որ նա չէր զղջում իր կատարած հանցանքների համար և հավանականություն կար, որ նա այլ հանցանքներ էլ կգործի: Չնայած դիմումատուին սոցիալական թերապիա էին նշանակել, բայն քանի որ նա օտարերկրյա քաղաքացի էր, չէր կարող մասնակցել թերապիային: Նույն պատճառներով նրան պահելու պայմանները չէր հարմարեցվել ռելաքսացիային: Եվրոպական դատարան ներկայացրած իր դիմումում, դիմումատուն, ի թիվս այլոց, բողոք է ներկայացրել քաղաքացիության պատճառով դրսևորված խտրականության դեմ:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

14-րդ հոդվածը 5§1 հոդվածի համակցությամբ

Որպեսզի պարզվի, թե արդյոք դիմումատուի նկատմամբ դրսևորվել է այլ վերաբերմունք իր քաղաքացիության պատճառով, փակ ուղղիչ հիմնարկից արտաքսելու հետ կապված, անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ներպետական դատարանների կողմից այդ հրամանը տալու պատճառները: Չնայած նրանք համարել էին, որ եթե դիմումատուն ցանկանում էր ապացուցել, որ ինքը հասարակության համար այլևս վտանգ չէր ներկայացնում, նա պետք է հաջողությամբ ավարտեր սոցիալական թերապիան, բայց իր անխուսափելի արտաքսման պատճառով այս պայմանը մերժվել էր: Ներպետական դատարանի քննության արդյունքում նաև պարզվել էր, որ ուղղիչ հիմնարկի վարչակազմը հազիվ թե դիմումատուի փակ ուղղիչ հիմնարկի պայմանները համապատասխանեցներ ռեյաքսացիայի պայմաններին, քանի որ դիմումատուն Գերմանիայի քաղաքացի չէր: Դատարանի համար համոզիչ չէին կառավարության ներկայացրած փաստարկները այն մասին, որ թերապիան մերժել էին դիմումատուի պահվածքի և վարքի պատճառով: Ներպետական վարչական պրակտիկան պարզորոշ ցույց է տվել, որ այն բանտարկյալները, որոնց վերաբերյալ կիրառվելիք արտաքսման հրաման կա, բացառված էր սոցիալական թերապիայի ինստիտուտ տեղափոխելու հնարավորությունը, և քանի որ սա պարզ էր նաև դիմումատուի համար, դա կարող էր փոքր ինչ ազդել դիմումատուի պահվածքի փոփոխության վրա: Դատարանը այդ իսկ պատճառով եզրակացրեց, որ դիմումատուի նկատմամբ իր քաղաքացիության պատճառով, համեմատած այլ բանտարկյալների հետ, որոնք նմանատիպ իրավիճակում էին գտնվում, այլ վերաբերմունք են ցուցաբերել:

Այն պատճառաբանությունը, որով օտարերկրյա քաղաքացիներին բացառում էին տրամադրել սոցիալական թերապիա, այն էր, որ թերապեվտները չին կարող դատապարտյալներին այլ երկրի, իրենց անձանոթ կենսապայմաններով կյանքի համար պատրաստել: Ակներև էր, որ օտարերկրյա քաղաքացիների ազատազրկման պայմանների ռեյաքսացիայի նպատակը նրանց ազատազրկումից խուսափելուց կանխելը և արտաքսման հրամանի կատարումը երաշխավորելն էր: Դատարանը կրկնում է, որ այդ ծանրակշիռ պատճառները պահանջվում էր քաղաքացիության պատճառով վերաբերմունքի տարբերությունը արդարացնելու համար: Դիմումատուին թերապեվտիկ միջոցառումներ տրամադրելուց հրաժարվելը, սովորաբար անհրաժեշտ էր լինում, որպեսզի կասեցնեին հրամանը, քանի որ փակ ուղղիչ հիմնարկում ազատազրկումը այլ թերապիայով կամ դիմումատուի իրավիճակի համար հարմար այլ միջոցներով չէր փոխհատուցվում: Նման իրավիճակում դիմումատուի նկատմամբ տարբերակված վերաբերմունքը իր մեջ օբյեկտիվ արդարացում չէր ներառում:

Եզրակացություն՝ խախտում (միաձայն) :

Հոդված 41

6,000 եվրո՝ ոչ նյութական վնասի փոխհատուցում: Նյութական վնասի փոխհատուցման վերաբերյալ գանգատը մերժվել է:

(տե՛ս, նաև, *Օսլերմունչներն ընդդեմ Գերմանիայի*, թիվ 36035/04, 22 մարտ 2012թ.)

Խտրականություն (8 հոդված)_____

Երեխայի խնամքի համար տրամադրվող արձակուրդի իրավունքի վերաբերյալ իգական և արական զինվորական անձնակազմի միջև տարբերություն՝ խախտում

***Konstantin Markin v. Russia*
Կոնստանտին Մարկինն ընդդեմ Ռուսաստանի
Թիվ 30078/06
*Վճիռ 22.3.2012 [ՄՊ]***

Փաստեր

Ըստ ռուսական օրենքի՝ քաղաքացիական ծառայություն իրականացնող հայրերը և մայրերն իրենց մանկահասակ երեխաներին խնամելու համար երեխայի խնամքի համար տրամադրվող երեք տարվա արձակուրդի և այդ ժամանակահատվածի համար ամսեկան վճարվող նպաստի իրավունք ունեն։ Այս իրավունքը հատկապես տարածված է իգական սեռի զինվորական անձնակազմի համար, բայց արական սեռի անձնակազմի համար որևէ նման դրույթ գոյություն չունի։ Դիմումատուն, որն ամուսնալուծված էր և զինվորական ուժերում ռադիոտեխնիկայի հետախուզման օպերատոր էր, դիմել է երեխայի խնամքի համար տրամադրվող երեք տարվա արձակուրդի համար, որպեսզի զբաղվի իր ամուսնության ընթացքում ծնված երեք երեխաների դաստիարակությամբ, բայց նրա դիմումը մերժում են՝ պատճառաբանելով, որ ներպետական օրենսդրությունը նրա դիմումի համար նման հիմք չի սահմանում։

Նրան, արդյունքում, տրամադրում են մոտ երկու տարվա երեխայի խնամքի համար տրամադրվող արձակուրդ, ի հավելումն իր վերադասների կողմից տրամադրված դրամական աջակցության, քանի որ նա գտնվում էր դժվար անձնական կացության մեջ։ Նա, այնուամենայնիվ, դիմում է ներկայացնում Սահմանադրական դատարան, որտեղ նշում է, որ օրենսդրությունը չի համապատասխանում սահմանադրությամբ երաշխավորված իրավունքների հավասարությանը։ Սահմանադրական դատարանը, մերժելով դիմումը, սահմանել է, որ զինվորական ծառայության մեջ գտնվող տղամարդկանց խնամքի համար տրամադրվող արձակուրդի արգելումը պայմանավորված է զինվորական անձնակազմի իրավական հատուկ կարգավիճակով և զինվորական անձնակազմի մեծ քանակով բացակայությունից և իրենց պարտականությունները կատարելու անհնարինությունից խուսափելու պատճառով։ Սահմանադրական դատարանը նշել է, որ զինվորական ծառայության մեջ գտնվող տղամարդիկ կամավոր կերպով ընդունել են իրենց զինվորական ծառայության կարգավիճակի հետ կապված պարտավորությունները և իրենց երեխաներին անձանմբ խնամելու վերաբերյալ որոշում կայացնելու դեպքում իրավունք ունեն վաղ դադարեցնելու իրենց ծառայությունը։ Զինվորական ծառայության մեջ գտնվող կանանց երեխայի խնամքի համար տրամադրվող արձակուրդի իրավունք տրվում էր բացառության կարգով, որը պայմանավորված էր զինվորական ծառայության մեջ կանանց սահմանափակ մասնակցությամբ և մայրության հետ կապված կանանց հատուկ սոցիալական դերով։

2010թ. հոկտեմբերի 7-ի վճռում (տե՛ս Տեղեկատվական գրառումներ թիվ 134) Դատարանի Պալատը վեց ձայնով ընդդեմ 1-ի սահմանեց, որ 14-րդ հոդվածի խախտում է տեղի է ունեցել 8-րդ հոդվածի համակցությամբ:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

14-րդ հոդված 8-րդ հոդվածի համակցությամբ

Երեխայի խնամքի համար տրամադրվող արձակուրդը և երեխայի խնամքի համար տրամադրվող նպաստը 8-րդ հոդվածի շրջանակներում է սահմանվում, քանի որ դրանք նպաստում են ընտանեկան կյանքին և անշուշտ ազդեցություն են գործում դրա կազմավորման վրա: Այսպիսով

Կոնվենցիայի 14-րդ հոդվածը կիրառելի է (8-րդ հոդվածի համակցությամբ): Երեխայի խնամքի համար տրամադրվող արձակուրդի և երեխայի խնամքի համար տրամադրվող նպաստի կապակցությամբ տղամարդիկ նույն իրավիճակում էին, ինչ՝ կանայք (հակառակ հղիության և ծննդաբերության արձակուրդին): Հետևաբար, որպես զինվորական ծառայության մեջ գտնվող տղամարդ դիմումատուն նույն իրավիճակում էր, ինչ որ զինվորական ծառայության մեջ գտնվող կանայք: Այսպիսով Դատարանը պետք է որոշեր, թե արդյո՞ք երեխայի խնամքի համար տրամադրվող արձակուրդի կապատցությամբ ծառայության մեջ գտնվող տղամարդկանց և կանանց նկատմամբ վերաբերմունքի տարբերությունը հիմնավորված և օբյեկտիվորեն արդարացված էր:

Այդ կապակցությամբ Դատարանը նշել է, որ սեռական հավասարության բարելավումը Եվրոպայի Խորհրդի անդամ պետությունների համար այժմ առաջնային

նպատակ է հանդիսանում և շատ կարևոր պատճառներ պետք է ներկայացվեն, որպեսզի սեռական հինքերով վերաբերմունքի տարբերությունը համապատասխանի Կոնվենցիային: Մասնավորապես, բավարար չի լինի միայն սովորույթներին հղում կատարելը, ընդհանուր եզրահանգումները կամ մասնավոր պետություններում գերիշխող սոցիալական վարքագծերը:

Դատարանի համար ընդունելի չէ այն, որ դիմումատուի գործով վերաբերմունքի տարբերության համար կարող է արդարացում լինել, ինչպես որ Կառավարությունը պնդել էր, կանանց երեխա դաստիարակելու հատուկ սոցիալական դերը: Ժամանակակից եվրոպական հասարակությունները կանանց և տղամարդկանց միջև իրենց երեխաների դաստիարակության

պատասխանատվության հավասար բաժանման վերաբերյալ առաջ են շարժվել և տղամարդկանց՝ իրենց երեխաներին խնամելու դերը, ճանաչում է ձեռք բերել: Եվրոպական երկրների մեծամասնությունը, ներառյալ Ռուսաստանը, այժմ և՛ քաղաքացիական ծառայության մեջ գտնվող տղամարդուանց, և՛ կանանց երեխայի խնամքի համար արձակուրդ են տրամադրում և մեծ թվով երկրներ նաև տարածել են այդ իրավունքը զինվորական ծառայության մեջ գտնվող և՛ տղամարդուանց, և՛ կանանց վրա: Դիմումատուի գործով տարբերակված վերաբերմունքը չի կարող դիտվել որպես դրական խտրականություն ի օգուտ կանանց, քանի որ դա ուղղված չի եղել հասարակության մեջ կանանց անբարենպաստ դրությունը վերափոխելուն: Փոխարենը, դա սեռական կարծրատիպը երկարաձգելու արդյունք է ունեցել և

անբարենպաստ էր և՛ կանանց կարիերայի, և՛ տղամարդուանց ընտանեկան կյանքի համար: Ամփոփելով, պետք է նշել, որ հասարակության մեջ սեռերի դերի սովորության թափանցանքն վրա հղում կատարելը չի կարող արդարացնել տղամարդկանց, ներառյալ ծառայության մեջ գտնվող տղամարդկանց երեխայի խնամքի համար տրամադրվող արձակուրդից բացառելու հանգամանքը:

Ո՛չ Կառավարության այն փաստարկը, որ զինվորական ծառայության երկարատև երեխայի խնամքի համար տրամադրվող արձակուրդը պայքարող ուժի վրա կարող է բացասական ազդեցություն ունենալ, ո՛չ էլ զինված ուժերի օպերատիվ արդյունավետությունը Դատարանի համար համոզիչ չեղան: Ռուսական մարմինները, ծառայության մեջ գտնվող տղամարդկանց, ովքեր կկարողանային կամ կցանկանային երեք տարվա երեխայի խնամքի համար տրամադրվող արձակուրդ վերցնել, քանակը գնահատելու համար որևէ փորձաքննական ուսուցում կամ ուսումնասիրություն չեն իրականացրել, որպեսզի որոշեին, թե դա ինչ ազդեցություն կունենար օպերատիվ արդյունավետության վրա: Նրանց ներկայացրած վիճակագրական տեղեկատվությունը համոզիչ չէր: Այն միակ փաստարկը, որ ծառայության մեջ գտնվող տղամարդիկ «երեխա դաստիարակելու տարիքում» էին բավարար չէր ծառայության մեջ գտնվող տղամարդկանց և կանանց միջև վերաբերմունքի տարբերությունը արդարացնելու համար: Դատարանը, այնուամենայնիվ, ընդունեց, որ, կարևորելով ազգային անվտանգության պաշտպանության համար բանակի դերը, երեխայի խնամքի համար տրամադրվող արձակուրդի իրավունքի համար կարող են

որոշակի սահմանափակումներ արդարացված լինել, եթե դրանք իրենց մեջ խտրականություն չեն պարունակում: Այսպիսով, օրինակ, զինվորական անձնակազմը թե՛ տղամարդ, թե՛ կին կարող է զրկվել երեխայի խնամքի համար տրամադրվող արձակուրդի իրավունքից, եթե նրանց հեշտորեն չի կարելի փոխարինել՝ կապված նրանց հիերարխիկ պաշտոնի, հազվադեպ տեխնիկական որակավորման կամ ակտիվ զինվորական գործողությունների մեջ ներառված լինելու հետ: Ինչևէ, Ռուսաստանում երեխայի խնամքի համար տրամադրվող արձակուրդի իրավունքից բացառելը ավտոմատ կերպով վերաբերում էր բոլոր զինվորական ծառայողներին, անկախ բանակում իրենց դիրքից, փոխարինելու հնարավորությունից կամ իրենց անձնական իրավիճակից: Դատարանի կարծիքով սեռի պատճառով նման ընդհանուր և ավտոմատ սահմանափակումը վերաբերում էր մի խումբ մարդկանց, որը դուրս էր Պետության ընդունելի հայեցողության սահմանից: Դիմումատուն զինվորական ուժերում ռադիոտեխնիկայի հետախուզման օպերատոր էր և հետևաբար կարող էր փոխարինվել որևէ ծառայության մեջ գտնվող տղամարդու կամ կնոջ կողմից: Հատկանշական է, որ նրա բաժնում նմանատիպ պաշտոնները հաճախ զբաղեցնում էին զինվորական ծառայող կանայք, ովքեր, ի տարբերություն իրեն, երեխայի խնամքի համար տրամադրվող երեք տարվա առանց պայմանների արձակուրդի իրավունք ունեին: Այդ իսկ պատճառով դիմումատուն սեռական հիմքով ենթարկվել է խտրականության առանց հիմնավոր և օբյեկտիվ արդարացման: Սեռական հիմքերով խտրականության արգելման կարևորության համար բավական

չէ այն, որ դիմումատուն զինվորական պայմանագիր է ստորագրել, որը չի կարող սահմանել դրույթ, որի շնորհիվ դիմումատուն չի ենթարկվի խտրականության:

Եզրակացություն՝ խախտում (տասնվեց ծայն ընդդեմ մեկի):

34-րդ հոդված. Դիմումատուն բողոքել է, որ այն ժամանակ, երբ իր դիմումը գտնվում էր Եվրոպական Դատարանում, նրան առանց զգուշացնելու իր տուն այցելեց մի դատախազ, որը պահանջում էր դիմումատուի գործի վերաբերյալ տեղեկատվություն: Դատարանը նշում է, որ Դատարանում գտնվող դիմումատուի գործի վերաբերյալ իր հետ ուղիղ կապի մեջ մտնելը, սկզբունքորեն, պատասխանող Պետության պետական մարմինների կողմից անպատեհ էր: Ինչևէ, ներկայիս գործում որևէ ապացույց չկար այն մասին, որ դատախազի այցը դիմումատուի տուն իր ընտանեկան դրության մասին թարմ տեղեկություն ձեռք բերելու նպատակով դրդել է դիմումատուին հրաժարվել իր դիմումից կամ էլ վերանայել իր գանգատը, կամ էլ այդ այցը նման ազդեցություն է ունեցել: Հետաքար, չի կարելի համարել, որ պետական մարմինները խոչընդոտել են, դիմումատուի անձնական հայց ներկայացնելու իրավունքի իրականացմանը:

Եզրակացություն՝

համապատասխանություն 34-րդ հոդվածին (տասնչորս ծայն ընդդեմ երեքի):

Հոդված 41

3,000 եվրո՝ ոչ նյութական վնասի փոխհատուցում:

Երեխայի որդեգրման մերժումը մի կնոջ, ով երեխայի բիոլոգիական մոր հետ ապրում է որպես հոմոսեքսուալ զույգ՝ խախտում չկա

Gas and Dubois v. France

Գասը և Դյուբուան ընդդեմ Ֆրանսիայի – 25951/07

Վճիռ 15.3.2012 [5-րդ բաժանմունք]

Փաստեր

Դիմումատուները Ֆրանսիայի երկու քաղաքացիներ են, ովքեր 1989թ.-ից ի վեր ապրում են միասին որպես հոմոսեքսուալ զույգ և 2002թ.-ից ի վեր կնքել են համերաշխության քաղաքացիական պակտ (PACS): 2000թ.-ի սեպտեմբերին, դիմումատուներից մեկը անանուն տղամարդուց, արհեստական բեղմնավորման միջոցով Ֆրանսիայում ծննդաբերում է մի աղջիկ երեխա:

2006թ.-ի մարտին առաջին դիմումատուն իր կողակցի հատուկ համաձայնությամբ որդեգրման հայց է ներկայացնում նրա աղջկան որդեգրելու համար: Առաջին ատյանի դատարանը, չնայած հաստատելով, որ որդեգրման համար առկա էին բոլոր օրինական պայմանները մերժում է այն, մեկնաբանելով, որ որդեգրման հետևանքները չեն համապատասխանի այն սպասումներին, որ ունեն դիմումատուները և կհակասեն երեխայի շահերին, քանի որ բիոլոգիական մոր ծնողական պարտավորությունները կարող են ակամայից անցնել որդեգրողին, որով բիոլոգիական մայրը կզրկվի երեխայի հանդեպ ունեցած իր իրավունքներից:

Առաջին դիմումատուն հայց է ներկայացնում վերաքննիչ դատարան:

Վերաքննիչ դատարանը մերժում է հայցը և հաստատում, որ հայցվող որդեգրման օրինական հետևանքները կհակասեն երեխայի շահերին :

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Հոդված 14 զուգակցված հոդված 8-րդով:

Ղիմումատուները սույն գործում բողոքել են սովորական որդեգրման մերժման դեմ: Չլինելով ամուսնացած նրանք չեն կարող կիսել ծնողական պարտավորությունները: Ինչպես նաև, սույն գործում, որդեգրման օրինական հետևանքները հակասում են երեխայի շահերին, քանի որ որդեգրողը երեխայի բիոլոգիական մոր հետ պետք է կիսեր ծնողական պարտավորությունները՝ ակամայից զրկելով բիոլոգիական մորը իր իրավունքներից՝ այն դեպքում երբ վերջինս դրանից չէր հրաժարվում :

Ինչ վերաբերում է անանուն դոնորով արհեստական բեղմնավորմանը, Ֆրանսիայում այն թույլատրվում է միայն անպտղաբեր հետերոսեքսուալ զույգերին, իրավիճակ, որը չի առնչվում դիմումատուներին:

Սրանից հետևում է, որ ֆրանսիական վերարտադրման այս մեթոդին վերաբերող օրենսդրությունը, չի վերաբերում դիմումատուներին և չի համարվում խտրական վերաբերմունք դիմումատուների հանդեպ, որի տուժող կհամարվեին նրանք :

Ինչ վերաբերում է դիմումատուների իրավաբանական իրավիճակին, որում նրանք իրավունք չունեն ամուսնանալ այլ ամուսնացած զույգերի համեմատությամբ միայն քաղաքացիական համերաշխության պակտ /PACS/ -ով սահմանափակվել, Կոնվենցիան չի պարտադրում անդամ երկրների կառավարություններին

հոմոսեքսուալ զույգերին թույլատրել ամուսնանալ, այն պարագայում, երբ առկա է իրավաբանական ճանաչման այլ ձև : Կառավարություններն օգտվում են կարգավիճակի շնորհման բնույթի որոշակի սահմաններից, թի ինչ կարգավիճակ շնորհել :

Ամուսնության իրավունքի իրացումը պաշտպանվում է Կոնվենցիայի 12-րդ հոդվածով և բերում է սոցիալական, անձնական և իրավաբանական հետևանքների:

Այսպիսով, որդեգրում իրականացնելու համար, դիմումատուների ամուսնական կարգավիճակը նման չէ ամուսնացած զույգերի կարգավիճակին : Այսպիսով, ուսումնասիրելով նրանց իրավիճակը քաղաքացիական համերաշխության պակտ /PACS/ կնքած հետերոսեքսուալ այլ զույգերի համեմատությամբ, վերջիններիս արգելվում է սովորական որդեգրման հնարավորությունը, որը հիմնված չէ սեքսուալ կողմնորոշման վրա և չի կրում խտրականության բնույթ, վերջիններիս մոտ առկա չէ անպտղաբերություն:

Ելնելով Քաղաքացիական օրենսգրքի 365-րդ հոդվածի նպատակից, որը կարգավորում է սովորական որդեգրման դեպքում ծնողական պատասխանատվության փոխանցման հետ կապված հարցերը, ոչ մի արդարացում չկար վիճարկելով վերոհիշյալ նորմի կիրառումը, արտոնել սահմանելու կրկնակի ծնողական կապ երեխայի հետ:

Եզրահանգում խախտում չկա (վեց ձայն ընդդեմ մեկի) :

Խտրականություն (հոդված 10)_____

**Ընտրություններ՝ քրեական
դատավարությանը մասնակցելուն
իրավասու լրագրողներին ցուցակագրելով՝
անընդունելի**

Axel Springer AG v. Germany
Ակտել Սպրինգեր ԱԳ ընդդեմ Գերմանիայի
Թիվ- 44585/10
Որոշում 13.3.2012 [5-րդ բաժանմունք]

Փաստեր

Երկու մարդ մեղադրվել են ամուսնական զույգի և նրանց երկու դուստրերի սպանության ու մի քանի գողությունների կատարման մեջ: Համաձայն Անչափահասների գործերով դատարանների մասին օրենքի, դատաքննությունը հրապարակային չէր քանի որ գողությունների կատարման ժամանակ մեղադրյալները անչափահաս էին: Համայնքային դատարանի անչափահասների գործերով քրեական բաժնի պետը սահմանել էր դատաքննությանը ներկա գտնվելու իրավասություն ունեցող լրագրողների քանակն առավելագույնն՝ ինը անձ: Որոշվել էր ընտրությունների ընթացքը, որտեղ լրագրողները բաժանվել էին երեք խմբի, որոնցից յուրաքանչյուրը ներգրավված էր երեք տեղ: Առաջին խումբը վերաբերվում էր տարածաշրջանային հրատարակչական լրատվամիջոցներին, երկրորդը՝ վերտարածաշրջանային հրատարակչական լրատվամիջոցներին կամ մամլո ծառայություններին, և երրորդը՝ հեռուստատեսությանը և ռադիոյին (և՛ հանրային, և՛ մասնավոր հեռարձակողներին): Մամուլի քառասուն ներկայացուցիչներ հետագայում հայտնել են դատավարությանը մասնակցելու ցանկություն: Այդ հարցի լուծումից հետո դիմումատու կազմակերպության

ներկայացուցի, ով գրում էր ազգային ամենօրյա թերթ *Քիլդ-ի* համար, չհաջողվեց տեղ ձեռք բերել: «Վերտարածաշրջանային հրատարակչական լրատվամիջոցներ»-ի բաժնի համար ընտրված լրագրողներից երկուսը աշխատում էին շաբաթական ամսագրերի համար, իսկ երրորդը հանդիսանում էր մամլո ծառայության ներկայացուցիչ: Դիմումատու կազմակերպությունը բողոք է ներկայացրել բաժնի պետին ընտրությունների անցկացման համար օգտագործված մեթոդի առնչությամբ՝ գանգատվելով, որ վերտարածաշրջանային ամենօրյա թերթից որևէ լրագրող չէր ընտրվել այն խմբի մեջ, որին նա պատկանում է: Նա խնդրեց, որ տեղերը վերաբաշխվեն և առաջարկեց «կուտակային» (pool) համակարգը, որպեսզի դատավարությանը մասնակցելու համար ընտրված մամուլը չունենա տեղեկատվության մենաշնորհ: Բաժնի պետը մերժեց այդ պահանջը: Դաշնային Սահմանադրական Դատարանը մերժել է դիմումատու կազմակերպության սահմանադրական բողոքը, գտնելով, որ այդ կազմակերպությունը չի ունեցել լուրջ կորուստ և որ գործի մասնավոր հանգամանքներում այդ գանգատը հիմնարար կարևորություն չունի:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Հոդված 14-ը Հոդված 10-ի հետ միասին վերցված. չնայած լրատվամիջոցների կողմից տեղեկատվության առանձին աղբյուրի հասանելիության որևէ *per se* իրավունք չի կարող դուրս բերվել Կոնվենցիայից, դատական նիստերի դահլիճից դիմումատու կազմակերպության վտարումը այն ժամանակ, երբ այլ լրագրողներին թույլատրվել էր այնտեղ գտնվել, ընկնում է 10-րդ հոդվածի

շրջանակների մեջ: Բաժնի պետը քաջ տեղյակ էր այս դատավարության մեջ լրատվամիջոցների հետաքրքրվածության մասին և դրա մասին տեղեկացված լինելու հանրային շահի մասին՝ չնայած մեղադրյալների տարիքի հետ կապված դատավարության հանրային բնույթի սահմանափակումներին: Դիմումատու կազմակերպությունը, ավելին, գիտակցում էր դրա մասին, քանզի վերջինս չէր բողոքարկել դատական նիստի դահլիճ մուտք գործելու միայն սահմանափակ թվով լրագրողներին թույլատրելու մասին որոշումը: Այն բողոքարկել էր մասնակից լրագրողների ընտրության մեթոդը, ինչն իր կարծիքով, հանդիսանում էր խտրականություն իր դեմ (և այլ հրատարակչական լրատվամիջոցների հանդեպ, որոնք չէին ընտրվել); սրանից կարելի էր խուսափել կամ կիրառելով «կուտակային» (pool) համակարգ (քանի դեռ ամենօրյա թերթի լրագրողի ներկայությունը երաշխավորված է) կամ ընդունելով միայն մամուլ կազմակերպությունների համար աշխատող լրագրողներին: 14-րդ հոդվածի նպատակներից ելնելով դիմումատու կազմակերպությունն ենթարկվել է տարբերվող վերաբերմունքի այնքանով, որքանով դա վերաբերվում է «ցանկացած այլ կարգավիճակի», քանի որ այն դրվել էր ավելի քիչ բարենպաստ պայմանների մեջ քան միևնույն խմբի հրատարակչական լրատվամիջոցները, որոնց լրագրողներին թույլատրվել էր մտնել դատական նիստի դահլիճ: Մի շարք տեղերի վրա սահմանափակումները, և այն հավանականությունը, որ որոշ լրագրողներ չեն ընտրվի հետապնդում էր որոշ հանցանքների ենթադրյալ կատարման ժամանակ անչափաս հանդիսացող մեղադրյալների շահերի պաշտպանության

իրավաչափ նպատակը: Ինչ վերաբերվում է այն հարցին, թե արդյոք կիրառված մեթոդները ողջամտորեն համաչափ էին հետապնդվող նպատակին, մեծամասամբ ընտրության մեթոդը ընդունակ չէր որևէ առանձին մամուլի ներկայացուցչի օգտին լինելուն, քանի որ այն տրամադրել էր բոլոր շահագրգիռ լրագրողներին առկա տեղերի բաշխման չեզոք ընթացակարգին հավասարապես հասանելիություն: Դիմումատու կազմակերպությունը չէր ստեղծվել խոչընդոտ դատավարության վերաբերյալ զեկուցելու հանդեպ, քանի որ համայնքային դատարանը հրապարակել էր մամուլի հաղորդագրություն դատավարության յուրաքանչյուր օրվա ավարտին. իրոք, դատավարությանը ներկա գտնվող լրագրողներն հիմնվում էին մամուլի հաղորդագրությունների վրա, որպես նրանց տեղեկատվության միակ աղբյուր այն դատական նիստի մասին, որից բոլոր մամուլ ներկայացուցիչները բացառվել էին: Վերտարածաշրջանային հրատարակչական լրատվամիջոցների բաժնում ընտրված լրագրողները ներառել էին մամուլի ծառայության թղթակից, որի գլխավոր գործառույթն էր այլ լրատվամիջոցներին տեղեկատվության հասանելիության ապահովումը (վճարի դիմաց): Այդպիսով, չի կարելի պնդել, որ դիմումատու կազմակերպությունը չէր կարող տեղեկացնել իր ընթերցողներին դատավարության մասին: Եզրափակելով, հաշվի առնելով, որ սույն գործով անհրաժեշտ էին համայնքային դատարանում դատական նիստի հասանելիության սահմանափակումները, և մեծամասնությամբ ընտրությունները թույլ են տվել բոլոր շահագրգիռ լրագրողներին ընտրությանը մասնակցվելու հավասար հասանելիություն, և այս առնչությամբ Պայմանավորվող Պետությունների կողմից

ներկայացված գնահատման չափանիշների, դիմումատուի կազմակերպությունը չի ենթարկվել չարդարացված տարբերվող վերաբերմունքի:

Եզրակացություն. անընդունելի (ակնհայտորեն անհիմն):

ՀՈԴՎԱԾ 34

Հայց ներկայացնելու իրավունքի իրականացման խոչընդոտում ժամանակավոր միջոցառումներ չիրականացնելու վերաբերյալ Դատարանի կողմից նշում խոշտանգման իրական վտանգի մասով՝ խախտում

Mannai v. Italy
Մաննաին ընդդեմ Իտալիայի
Թիվ 9961-10
Վճիռ 27.3.2012 [2-րդ բաժանմունք]

Փաստեր

Դիմումատուն Թունիսի քաղաքացի է և բնակվում է Թունիսում: 2005թ. մայիսին Իտալիայի պետական մարմինները դիմումատուին ձերբակալելու հրաման են արձակում քրեական դավադրության մեջ ներառվելու կասկածով, որը կապված էր Իսլամիստ ծայրահեղականների հետ: 2005թ. մայիսին Ավստրիայում դիմումատուին ձերբակալել են և 2005թ. հոկտեմբերին Իտալիային: 2006թ. հոկտեմբերին դիմումատուին մեղավոր են ճանաչել և նշանակել պատիժ՝ ավելի քան հինգ տարով ազատազրկում: Դատավճռում նշվել է, որ դիմումատուն իր ազատազրկումը կրելուց հետո պետք է արտաքսվի Իտալիայից:

2010թ. փետրվարին դիմումատուի պահանջով Դատարանը, հիմնվելով Դատարանի Կանոնակարգի 39-րդ կանոնի վրա, ասել է Իտալիայի Կառավարությանը, որ դիմումատուի համար առավել նպաստավոր կլիներ չարտաքսել վերջինիս Թունիս մինչև դրա վերաբերյալ ծանուցում կստացվեր: Դատարանը նաև ուշադրությունը հղել է այն փաստի վրա, որ այս քայլը չկատարելը կարող է առաջացնել Կոնվենցիայի 34-րդ հոդվածի խախտում: Ներում ստանալուց հետո դիմումատուի ազատազրկման ժամկետը 2010թ. փետրվարի 20-ին ավարտվում է: Նույն օրը ոստիկանապետը դիմումատուի արտաքսման վերաբերյալ հրաման է արձակում: 2010թ. մայիսի 1-ին դիմումատուին արտաքսում են Թունիս: Դատարանից 2010թ. մայիսի 3-ին ստացված նամակին Իտալիայի Կառավարությունը պատասխանում է, որ դիմումատուին արտաքսել են, որովհետև նա ազգային անվտանգությանը վտանգ է ներկայացրել:

Դիմումատուն նաև հայտարարել է, որ Թունիս ժամանելուն պես նրան ձերբակալել են, իսկ կալանքի տակ գտնվելու ժամանակ ոստիկանության կողմից նա ենթարկվել է խոշտանգումների, չնայած այդ փաստը վիճարկվել է Իտալիայի կառավարության կողմից: Վճռի կայացման օրը գործը դեռ գտնվում էր Վճռաբեկ Դատարանի վարույթում:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Հոդված 3. Դիմումատուն արտաքսվել էր Թունիս, որտեղ նա գործի քննության ժամանակ կանգնել էր անմարդկային վերաբերմունքի վտանգի առջև: Իր արտաքսման հրամանի իրականացումը, այդ

իսկ պատճառով, խախտել է կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի պահանջները:

Եզրակացություն՝ խախտում (միաձայն):

Հոդված 34. Դիմումատուին արտաքսել էին մի երկիր, որը Կոնվենցիային կողմ չի հանդիսացել, որտեղ նա բողոքել է, որ, նա կարող էր ենթարկվել Կոնվենցիոն դրույթներին հակասող վերաբերմունքի: Այդ իսկ պատճառով նրա արտաքսումը ամենաքիչը անհմաստ է դարձրել կոնվենցիայի դրույթների որևէ խախտումը և անդառնալիորեն թուլացրել է 3-րդ հոդվածում ամրագրված իրավունքների պաշտպանության մակարդակը: Այնուհետև, այն փաստը, որ դիմումատուն ի վիճակի էր շարունակել վարույթը, քանի որ նա այդ ընթացքում օգտվում էր իր ազատ տեղաշարժվելու իրավունքից, և իրեն թույլ էր տրվել կապ պահպանել իր փաստաբանի հետ, չի կանխարգելել 34-րդ հոդվածի ներքո խնդրի բարձրացումը:

Այդ հոդվածում սահմանված իրավունքների իրականացումը խոչընդոտվել էր այնպես, որ դիմումատուի համար Պատասխանող կառավարության գործողությունների արդյունքում ավելի մեծ դժվարություններ էր առաջացրել իր այդ իրավունքի իրականացման համար: Ի հավելումն, դիմումատուին արտաքսելուց առաջ Պատասխանող կառավարությունը չէր պահանջել 39-րդ կանոնի ժամանակավոր միջոցառման դադարեցումը, որի դեռ ուժի մեջ լինելու մասին նրանք տեղյակ էին: Այն փաստը, որ դիմումատուի իրավունքները չէին ապահովվել իտալական օրենսդրությամբ, լուրջ խոչընդոտ է առաջացնում, որպեսզի կառավարությունը իրականացնի դիմումատուի իրավունքների պաշտպանության իր

պարտավորությունները և նորոգի Դատարանի կողմից ճանաչված խախտումների հետևանքները: Այս իրավիճակը խոչընդոտ էր հանդիսացել դիմումատուի անհատական դիմում ներկայացնելու իրավունքը իրականացնելու համար: Հետևաբար, չպահպանելով ժամանակավոր այդ ակտի պահանջը Իտալիան խախտել է Կոնվենցիայի 34-րդ հոդվածով սահմանված իր պարտավորությունները:

Եզրակացություն՝ խախտում (միաձայն): 41-րդ հոդված. 15,000 եվրո որպես ոչ նյութական վնասի փոխհատուցում

ՀՈԴՎԱԾ 35
Հոդված 35 § 3 (բ)

Ոչ էական թերացումներ
Քրեական վարույթի գործով ազատագրվման
պատժաչափի նվազեցում՝ անընդունելի

Gagliano Giorgi v. Italy
Գազլիանո Գիորգին ընդդեմ Իտալիայի
թիվ 23563/07
Վճիռ 6.3.2012 [2-րդ բաժանմունք]

Փաստեր

1988թ. քրեական գործ է հարուցվել դիմումատուի նկատմամբ: Այն տևեց մինչև 1999թ: Դիմումատուն դատապարտվել էր կեղծիք կատարելու համար և նրա նկատմամբ նշանակվել էր պայմանական մեկ տարի ազատազրկում: Նա մեկ տարով զրկվել էր նաև հասարակական ծառայություններից: Կաշառքի մեղադրանքի ժամկետը հայտարարվել էր վաղեմության ժամկետն անց: 2001թ. դիմումատուի

նախաձեռնությամբ «Pinto» ընթացակարգ սկսվեց 2006թ.-ին ավարտված քրեական դատավարության տևողության վերաբերյալ: Նրան որևէ փոխհատուցում չտրամադրվեց:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Հոդված 35 § 3 (բ). Քրեական դատավարության տևողության արդյունքում 1998թ. վերաքննիչ դատարանը կաշառքի մեղադրանքը ճանաչեց վաղեմության ժամկետն անցած: Եթե նույնիսկ Դատարանի տրամադրության տակ եղած նյութերը մատնացույց չեն անում նվազեցման հստակ չափը և ոչ էլ, ի վերջո, պարզաբանում են արդյո՞ք որևէ կապ առկա է նվազեցման և «ողջամիտ ժամկետ» պահանջող խախտման միջև՝ այն ակնհայտորեն նվազեցրել էր դիմումատուի պատժաչափը, հատկապես, որ վաղեմության ժամկետն անցած մեղադրանքը երկու մեղադրանքներից ծանրն էր: Դիմումատուն որոշեց չիրաժարվել վաղեմության ժամկետի կիրառումից՝ իտալական օրենսդրությամբ իրեն հասանելի հնարավորությունից: Այս հանգամանքներում, պատժի նվազեցումը ամեն դեպքում փոխհատուցում էր կամ էականորեն նվազեցրել է քրեական դատավարության չափազանց երկար ժամկետին հետևող սովորական վնասը: Հետևաբար, Դատարանը գտնում է, որ դիմումատուն չի կրել ողջամիտ ժամկետում լուծումներ անցկացնելու իր իրավունքների «էական թերացումներ»: Գանգատը շոշափում էր քրեական գործերով «ողջամիտ ժամկետում» դատաքննության իրավունքի հարցը, որի շուրջ Դատարանը ունի մեծ քանակությամբ նախադեպեր: Բողոքի ուսումնասիրությանն հետամուտ լինելը, հետևաբար, արդարացված չէ Եվրոպական *ordre public* հանձնարարականներից որևէ

մեկով, որի մասն են կազմում Կոնվենցիան և Արձանագրությունները: Քրեական դատավարության տևողության հարցը ուսումնասիրվել է երկու իրավասու դատարանների կողմից (Վերաքննիչ դատարան և Վճռաբեկ դատարան) «Pinto» օրենսդրության նպատակներից ելնելով. դիմումատուն իր բողոքի հիմքերը ներկայացրել է դատարաններից վերջինիս՝ իրեն փոխհատուցում չտրամադրելու մասին նախկին դատարանի կայացրած որոշման դեմ: Նման հանգամանքներում, գործը պատշաճ կերպով ուսումնասիրվել է ներպետական ատյանների կողմից, և գանգատի վրա էական ազդեցություն ունեցող կամ Կոնվենցիայի մեկնաբանման կամ ներպետական օրենսդրությանը վերաբերող որևէ կարևոր հարց չի մնացել անպատասխան: Անընդունելիության պայմանները առկա են, հետևաբար այս բողոքը հայտարարվում է անընդունելի:

Եզրակացություն- անընդունելի (ոչ էական թերացումներ)

Դատարանը նաև միաձայն գտավ «Pinto» 6 § 1 խախտում դատավարության ոչ ողջամիտ ժամկետի մասով:

Դիմումատուի կողմից ցածրարժեք պահանջի կապակցությամբ երկարատև անգործություն՝ անընդունելի

Shefer v. Russia
Շեֆերն ընդդեմ Ռուսաստանի
թիվ 45175/04
Որոշում 13.32012 [1-ին բաժանմունք]

Փաստեր

2004թ. մասնավոր կազմակերպության վնասների դիմաց դիմումատուին հատուցվել է մոտավորապես 34 եվրո (որի չափը ավելի ուշ հասավ մոտավորապես 61 եվրոյի): Դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայությունը դիմումատուին վերադարձրեց հարկադրաբար չկատարված հարկադիր կատարման կատարողական թերթիկ, քանի որ այն չէր բովանդակում պարտապանի մասին բոլոր անհրաժեշտ տեղեկությունները: Դիմումատուի բողոքի հիման վրա երկրորդ ատյանի դատարանը գտավ, որ հարկադիր կատարման կատարողական թերթիկը իսկապես թերի է, և դատական ակտերի հարկադիր կատարողները իրավունք ունեն վերադարձնել այն ուղղման նպատակով: Դիմումատուն երբեք այլևս կատարողական թերթը չներկայացրեց դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայություն, ինչը պահանջվում էր ներպետական օրենսդրությամբ:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Հոդված 35 § 3 (բ). Հաշվի առնելով շնորհված գումարի փոքր չափը, հիմքեր չկան ենթադրելու, որ վճռի ուժի մեջ մտնելը օբյեկտիվորեն կարևորություն ուներ դիմումատուի համար: Ինչ վերաբերում է սուբյեկտիվ կարևորությանը, Դատարանը վճռորոշ կարևորություն տվեց փաստին, որ դիմումատուն երբեք կատարողական թերթը նորից չի ներկայացրել դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայություն, թեև իրեն շնորհված գումարի ուժի մեջ մտնելու միակ օրինական ճանապարհն էր: Ավելի քան յոթ տարի արդյունավետ անգործությունից հետո, դիմումատուն ցույց տվեց, որ նա էապես շահագրգռված չէ

գործընթացի ելքով: Մարդու իրավունքների պաշտպանությունը չի պահանջում գործի հանգամանքների ուսումնասիրություն, քանի որ վճիռների ուժի մեջ մտնելու իրավական օգնության հարցը արդեն ուսումնասիրվել է Ռուսաստանի դեմ մյուս գործերի շրջանակներում: Ի վերջո, Դատարանը բավարարված է, որ դիմումատուի բողոքը ուսումնասիրվել է ներպետական իրավասության երկու մակարդակներում և նրա գործի հանգամանքները ընդհանուր առմամբ վերցրած չի բացահայտում արդարության մերժում:

Եզրակացություն – անընդունելի (միաձայն)

37-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾ

37 § 1

Գանգատների ցուցակից հանումը

Բարեկամական կարգավորում կազմելու վերաբերյալ Կառավարության միակողմանի հայտարարության պայմանների հետ դիմումատուի համաձայնությունը՝ մասնակի ցուցակից հանված

Սեսնիկսն ընդդեմ Լատվիայի
Cēsniaks v. Latvia – 9278/06

Որոշում 6.3.2012 [3-րդ բաժանմունք]

Փաստեր

Սպանության համար ձերբակալված դիմումատուն Եվրոպական դատարանին հասցեագրված իր գանգատում բողոքել էր ոստիկանատանը կալանքի տակ պահելու ընթացքում վատ վերաբերմունքի ենթարկվելու և ոստիկանության դեմ իր մեղադրանքների արդյունավետ քննություն չիրականացնելու համար: Նա հիմնվել էր Կոնվենցիայի 3-րդ և 13-րդ հոդվածների

վրա: Նա նաև վիճարկեց 6-րդ հոդվածը, որ ինքը զրկված է եղել սպանության կապակցությամբ արդար դարաքննությունից:

**Աթմական ընդդեմ Գերմանիայի
թիվ 45293/06
Որոշում 6.3.2012 [5-րդ բաժանմունք]**

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

37 § 1. Կառավարությունը տեղեկացրեց Դատարանին, որ 3-րդ և 13-րդ հոդվածների ներքո դիմումատուի գանգատների հետ կապված իրենք պատրաստվում են միակողմանի հայտարարություն անել: Իրենք ընդունել են այդ դրույթների խախտումը և առաջարկում են դիմումատուին որպես փոխհատուցում վճարել 10,000 եվրո: Դիմումատուն տեղեկացրեց Դատարանին, որ նա համաձայն է կառավարության հայտարարության պայմաններին: Ստանալով դիմումատուի դրական համաձայնությունը՝ Դատարանը կարծեց, որ կողմերի միջև առկա էր բարեկամական կարգավորում գանգատի այս մասի վերաբերյալ:

6-րդ հոդվածի ներքո գանգատի ուսումնասիրությունը հետաձգվեց: *Եզրակացություն՝* մասնակի ցուցակից հանված (միաձայն):

(Տե՛ս *Moroz v. Ukraine (որոշում)*, թիվ 42009/07, 2012թ.-ի մարտի 6)

Հոդված 37 § 1 (գ)

**Չարդարացված շարունակվող քննություն
իրական և անխուսափելի հանձնման
վտանգի բացակայություն՝ ցուցակից
հանվել է**

Atmaca v. Germany

Փաստեր

Դիմումատուն, ով ուներ թուրքական և հայկական արմատներ, կալանավորվել էր և ենթադրաբար խոշտանգվել էր 1980թթ.-ին թուրքական ռազմական բանտում որպես Քուրդիստանի բանվորական կուսակցության (ԲԲԿ) ազդեցիկ անդամ իր գործունեության համար: 2005թ-ին նա մուտք գործեց Գերմանիա և ապաստան պահանջեց, բայց ձերբակալվեց և կալանավորվեց համաձայն հանձնման վերաբերյալ թուրքական պահանջի: Նա հետագայում գանգատ ներկայացրեց Եվրոպական դատարան, որն 2007թ-ի հոկտեմբերին Դատարանի կանոնների 39-րդ կանոնի ներքո նշեց, որ դիմումատուն չպետք է հանձնվի մինչ հետագա ծանուցումը: Գերմանիայի արդարադատության նախարարությունը դեռ չի ընդունել որոշում դիմումատուի հանձնման թույլտվություն տրամադրելու կամ չտրամադրելու վերաբերյալ: Դիմումատուն ազատվեց կալանքից մինչ 2008թ-ի ապրիլին հանձնման իրականացումը: 2012թ-ի փետրվարին Դատարանի պահանջով Գերմանիայի կառավարությունը երաշխավորեց, որ եթե Դատարանը դադարեցնի գոյություն ունեցող միջանկյալ միջոցը, ապա իրենք թույլ կտան դիմումատուին կրկին դիմել Դատարան հետագա այնպիսի պայմաններով, ինչպիսի կլինեին հանձնման իրականացման արդյունքում:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

37 § 1 (գ). Դատարանը պետք է պարզի, թե արդյոք 2007թ.-ից ի վեր գործում փաստացի զարգացումների լույսի ներքո նպատակահարմար է գործը Դատարանի ցուցակից հանելը: Այդ կապակցությամբ, Դատարանը նշեց, որ մինչդեռ Դատարանն ունի հիմքերը պարզելու լայն հայեցողություն, որի հիմնան վրա 37-րդ հոդվածի 1-ին մասի (գ) կետի ներքո գանգատը կարող է ցուցակից հանվել, սույն գանգատը տարբերվում է նախորդ գործերից, որոնցում այդ դրույթը կիրառվում էր այն մասով, որ բացակայում էր թե անբավարար ջանասիրությունը, թե ներպետական իշխանությունների կոմից որևէ փոխհատուցման միջոցը: Սակայն, քանի որ դիմումատուն չէր կարող հանձնվել առանց արդարադատության նախարարության թույլտվության և ազատվել էր կալանքից մինչ հանձնումը և որոշում էր ստացել, որ ինքը իրական հնարավորություն կունենար միջանկյալ միջոցառումների համար կրկին Դատարանն ապագայում դիմելու, եթե իր հանձնումը իրականացվեր, ապա չէր ենթադրվի, որ իրեն սպառնում է հանձնման իրական և անխուսափելի վտանգը: Դեռ ավելին, եթե նախարարությունը ի վերջո մերժի իրականացնել դիմումատուի հանձնումը, ապա համաձայն օժանդակության սկզբունքի հարցը կլուցվի ներպետական մակարդակով առանց Դատարանի միջամտության: Նման հանգամանքներում շարունակվող քննությունը այլևս արդարացված չէր:

Եզրակացություն՝ գործերի ցուցակից հանում (միաձայն):

46-ՐԴ ՀՈՂՎԱԾ

Պիլոտային վճիռ – Ընդհանուր միջոցներ

Պատասխանող Պետությունը պահանջում էր ներկայացնել չափազանց երկարատև դատավարության համար համարժեք փոխհատուցման արդյունավետ միջոց

*Ümmühan Kaplan v. Turkey
Ումնուհան Քափլան ընդդեմ Թուրքիայի
Թիվ 24240/07
Վճիռ 20.3.2012 [2-րդ բաժանմունք]*

Փաստեր

1970թ-ին դիմումատուի հայրը անշարժ գույքի գործերով դատարանում իր անունով հողատարածք գրանցելուն ուղղված գործընթաց սկսեց: Նրա մահից հետո՝ 1995թ-ին դիմումատուն ձեռնարկեց անհրաժեշտ քայլեր քաղաքացիական գործով որպես կողմ ընգրկվելու համար: Գործը դեռ գտնվում էր վարույթում, երբ Դատարանն ուսումնասիրեց գանգատը:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

46-րդ հոդված: Դատարանը գտավ Կոնվենցիայի 6 § 1-ի և 13-րդ հոդվածների խախտում վիճարկվող չափազանց երկարատև դատավարության և արդյունավետ միջոցի բացակայության պատճառով, որը հնարավորություն կտար բողոքարկել այդ երկարատևությունը: Դիմումատուի իրավունքների խախտումն առաջացել էր Թուրքիայում գոյություն ունեցող կառուցվածքային խնդրից: 2011թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ նույն խնդրի պատճառով 2700-ից ավել գանգատներ կային Դատարանի վարույթում (որոնցից

2373-ը չէին փոխանցվել Թուրքիայի կառավարությանը և 330-ը փոխանցվել էին): Դրա ներքո հաշվի առնելով դիմումատուների թվի աճը և խախտում ճանաչող հնարավոր վճիռները Դատարանը որոշեց կիրառել պիլոտային վճիռ գործընթաց: Դատարանը նաև կառավարության ուշադրությունը հրավիրեց այն փաստի վրա, որ իրենք արդեն ձեռնարկել էին Կիպրոսի հյուսիսային մասում գտնվող հույն կիպրիոտներին պատկանող անշարժ գույքի տեղաշարժման հետ կապված կառուցվածքային և սիստեմատիկ խնդրի լուծմանն ուղղված միջոցներ: Նա հետագայում հետաքրքրությամբ նշեց, որ օրենսդրական փոփոխություններն արդեն իսկ ընդունվել են, մասնավորապես, Սահմանադրական դատարանին հասցեագրված անհատական բողոքը, որը պետք է ուժի մեջ մտներ 2012թ-ի սեպտեմբերի 23-ին, ինչպես նաև այս կառուցվածքային խնդիրն ուղղելու վերաբերյալ արդարադատության նախարարության կողմից տրված խոստումը: Դատարանը որոշեց, որ իր վարույթում գտնվող և 2012թ-ի սեպտեմբերի դրությամբ ներկայացված գանգատների կապակցությամբ, սույն գործով վճիռը վերջնական դառնալու պահից ոչ ուշ քան մեկ տարուց Թուրքիան պարտավոր է սահմանել համարժեք և բավարար փոխհատուցում նախատեսող արդյունավետ միջոց այն գործերով, որոնցում դատական գործընթացը գերազանցել է ողջամիտ ժամկետը: Դրանից հետո Դատարանը որոշեց հետաձգել Թուրքիայի կառավարությանը դեռ չփոխանցված նմանատիպ գանգատների և 2012թ-ի սեպտեմբերի 23-ի դրությամբ ներկայացված գանգատների քննությունը: Արդեն իսկ փոխանցված գանգատների քննությունը

Դատարանի կոմից կշարունակվի սովորական կարգով:

41-րդ հոդված: 15600 եվրո որպես ոչ նյութական վնասի փոխհատուցում, իսկ նյութական վնասի վերաբերյալ հայցը մերժել:

Թիվ 1-ին Արձանագրության 3-րդ հոդված

**Ընտրելու իրավունք
Անձանց կողմից կարծիք հայտնելու
ազատություն**

**Հունաստանի քաղաքացի օտար երկրում
բնակվող անձանց խորհրդարանական
ընտրություններին մասնակցելու գործընթացը
կարգավորող օրենսդրության
բացակայություն՝ խախտում չկա**

*Sitaropoulos and Giakoumopoulos v.
Greece*

**Սիթարոպուլոսը և Գիակումոպուլոսն
ընդդեմ Հունաստանի
թիվ 42202/07
Վճիռ 15.3.2012 [ՄԴ]**

Փաստեր

Դիմումատուները Հունաստանի երկու քաղաքացիներ են, ովքեր մշտապես բնակվում են Ստրասբուրգում (Ֆրանսիա): Ֆրանսիայում Հունաստանի դեսպանին 2007թ. սեպտեմբերի 10-ի ուղղված նամակով դիմումատուները ցանկություն են հայտնել 2007թ. սեպտեմբերի 16-ին կայանալիք խորհրդարանական ընտրություններին մասնակցել այն երկրից, որտեղ նրանք բնակվում են: Երկու օր հետո

դեպքերում նրանց պատասխանում է, որ իրենց խնդրանքը չի կարող կատարվել, քանի որ հույն քվեարկողների, որոնք գտնվում էին երկրից դուրս, ընտրելու իրավունքը կարգավորող որևէ կանոն չկար: Ընդհանուր ընտրությունները տեղի ունեցան, իսկ դիմումատուները, ովքեր չէին գնացել Հունաստան, չիրականացրեցին իրենց ընտրելու իրավունքը:

2010թ. հուլիսի 8-ի վճռում (տե՛ս տեղեկատվական նոթեր թիվ 132) Դատարանի պալատը գտել է, որ Կոնվենցիային կից թիվ 1-ին Արձանագրության 3-րդ հոդվածի խախտում տեղի չի ունեցել:

ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Թիվ 1-ին Արձանագրության 3-րդ հոդված: Դիմումատուները բողոք են ներկայացրել այն փաստի կապակցությամբ, որ Հունաստանի օրենսդրությունը հնարավորություն չի ընձեռել, որպեսզի Հունաստանից դուրս բնակվող իր քաղաքացիները մասնակցեն խորհրդարանական ընտրություններին այնտեղ, որտեղ նրանք բնակվել են: Չնայած որ վերջին երեսուցիսն արվա ընթացքում Սահմանադրության մեջ դրույթներ են ներառել էքսպատրիատների ընտրելու իրավունքի վերաբերյալ, սակայն որևէ միջոց չի ձեռնարկվել, որպեսզի սա գործադրվի: Այդ իսկ պատճառով Դատարանը պետք է քննի այն հարցը, թե արդյոք բացի այն հանգամանքից, որ ընտրելու իրավունքի իրականացումը չի իրականացվել, արդյոք ընտրական համակարգը այնուամենայնիվ թույլ էր տալիս «անձանց կողմից կաժիք հայտնելու ազատություն» և պահպանել է «քվեարկելու բուն էությունը» և ավելի լայն իմաստով արդյոք թիվ 1-ին

Արձանագրության 3-րդ հոդվածը Պետություններին պարտավորեցնում է էքսպատրիատների համար օտար երկրում ապահովել ընտրելու իրավունքը իրականացնելու հնարավորություն:

Առաջին, ո՛չ վերջին միջազգային և տարածքային պայմանագրերը, ո՛չ միջազգային իրավասու մարմինների կողմից դրանց մեկնաբանությունները այն անձանց, ովքեր ժամանակավորապես կամ մշտապես բացակայել են այն երկրից, որի քաղաքացի են հանդիսացել, չեն սահմանել որևէ պարտավորություն, որպեսզի այդ պետությունը այլ երկրում քվեարկելու համար միջոցներ ձեռնարկի: Ճիշտ է, որ Եվրոպայի խորհրդի ինստիտուտները տարբեր առիթներով կոչ են արել անդամ պետություններին, որպեսզի նրանք իրենց քաղաքացիների համար, որոնք բնակվում են այլ երկրում, ընտրական գործընթացին ամբողջապես մասնակցելու հնարավորություն ստեղծեն: Ինչևէ, ինչպես որ նշել է Վենետիկի Հանձնաժողովը¹ էքսպատրիատների ընտրելու իրավունքը պարզեցնելու գործընթացը, որքան էլ որ ցանկալի է, պետությունների համար պարտադիր բնույթ չի կրում, բայց ավելի լավ կլինի, որ այն կարգավորում ստանա յուրաքանչյուր երկրի օրենսդրությունում:

Երկրորդ՝ Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետությունների օրենսդրության համեմատական հետազոտումը ցույց է տվել, որ օրենքի առկայության անհրաժեշտությունը բավական չէ, որ պետությունները պարտավորվեն ապահովել օտար երկրում գտնվող իրենց

¹ Եվրոպական հանձնաժողովը հանուն ժողովրդավարության օրենքի միջոցով, լավագույնս հայտնի որպես Վենետիկի հանձնաժողով, սահմանադրական հարցերով Եվրոպայի Խորհրդի խորհրդատվական մարմին է, որը ստեղծվել է 1990թ.

քաղաքացիների ընտրական իրավունքը: Մինչդեռ անդամ պետությունների զգալի մեծամասնությունը իրենց քաղաքացիների համար ընտրելու հնարավորություն էր ընձեռում, իսկ որոշ պետություններ նման հնարավորություն չեն ընձեռում: Ինչ վերաբերում է այդ իրավունքները կարգավորող պայմաններին՝ դրանք ներկայումս շատ են տարբերվում, ինչը վկայում է այն մասին, որ անդամ պետությունները մեկնաբանության լայն հնարավորություն ունեն:

Երրորդ՝ չնայած, որ հունական Սահմանադրությունը իր արտագաղթած քաղաքացիներին իրենց բնակության վայրում ընտրելու իրավունքը իրականացնելու հնարավորության վերաբերյալ դրույթներ էր պարունակում, դա օրենսդրությանը չէր պարտադրում այդպես վարվել, քանի որ այդ պարունակվող դրույթները պարտադիր բնույթ չունեին: Այսպիսով, Դատարանի իրավասության մեջ չէր մտնում նշել, թե ներպետական մարմինները երբ և ինչպես իրագործեն այդ դրույթները: Ավելին՝ անհերքելի էր այն փաստը, որ Հունաստանի պետական մարմինները պարբերաբար փորձեր են արել գործադրել այն օրենսդրությունը, որը կարգավորում է քննարկվող հարցը: Այնուամենայնիվ, այդ փորձերը քաղաքական համաձայնության չեն հասել:

Վերջապես՝ չնայած այն հանգամանքին, որ դիմումատուները այնքան են մտահոգվել հետևյալ հարցերով, որքան որ քաղաքացիները, տեղին չէր այստեղ վկայակոչել Հունաստանի իրավական վիճակը: Ամեն դեպքում իրավասու մարմինները չէին կարող հաշվի առնել ընտրելու իրավունքի կարգավորման համար յուրաքանչյուր անհատական դեպք, այլ հակառակը՝ պետք է սահմանեին ընդհանուր

կանոն: Իսկ ինչ վերաբերում է դիմումատուների ֆինանսական, ընտանեկան և մասնագիտական կյանքի խափանմանը այն դեպքում, եթե նրանք գնային Հունաստան ընտրելու համար, ապա դա քննարկվող իրավունքի խախտման համար անհամաչափ չի կարելի համարել: *Եզրակացություն*. Խախտում չկա (միաձայն)

Դատարանի նորություններ

Դատարանի ապագայի վերաբերյալ Բրայթոնի համաժողով

Միացյալ Թագավորության կողմից Բրայթոնում 2012թ. ապրիլի 18-20-ը Եվրոպայի Խորհրդի Նախարարների կոմիտեի Բրիտանական նախագահության ժամանակ կազմակերպվում է Դատարանի ապագայի վերաբերյալ բարձր մակարդակով համաժողով: Լիագումար Դատարանը նախնական կարծիք է ընդունել համաժողովի կազմակերպման համար:

Դատարանը և ԼՇԵՏ-իրավունքների հարցեր

Սր Նիկոլաս Բրաթսան՝ Դատարանի նախագահը, մասնակցեց մի համաժողովի, որը կոչվում էր «Սեքսուալ կողմնորոշման կամ գենդերային նույնության հիմքով խտրականության դեմ պայքար Եվրոպայի տարածքում. գիտելիքների փոխանակում և քայլ դեպի առաջ», որը տեղի է ունեցել Ստրասբուրգում 2012թ. մարտի 27-ին: Այս համաժողովը կազմակերպվել է Նախարարների կոմիտեի Բրիտանական Նախագահության կողմից

Հղում Նախագահ Բրաթսայի խոսքին

Գենդերային նույնության խնդիրների և սեքսուալ կողմնորոշման խնդիրների վերաբերյալ հղում տվյալների ցանկին, որը նախագծվել է Քարտուղարության մամուլի բաժնի կողմից:

Դատարանի վերջին հրատարակություններ

3. Ոչ պաշտոնական լեզուներով թարգմանություններ

Խտրականության արգելման վերաբերյալ ձեռնարկ

Խորվաթերեն, դանիերեն, հոլանդերեն, էստոներեն, Ֆիններեն, հունարեն, լատվերեն, լիտվերեն, պորտուգալերեն, սլովակերեն, սլովեներեն, շվեդերեն ձեռնարկի նոր թարգմանություններ, որը համատեղ տպագրվել է Դատարանի և Եվրոպայի Միություն Հիմնարար իրավունքների գործակալության (ՀԻԳ) կողմից 2011թ. Հետևյալ ձեռնարկները կարելի է ձեռք բերել Դատարանի վեբկայքից, որտեղ ձեռնարկի օտար լեզվով քանակը հասել է ավելի քան քսանի (www.echr.coe.int- Case-law):

- Priručnik o europskom antidiskriminacijskom pravu (hrv)
- Håndbog om europæisk lovgivning om ikkeforskelsbehandling (dan)
- Handboek over het Europese nondiscriminatierecht (nld)
- Euroopa võrdse kohtlemise õiguse käsiraamat (est)
- Euroopan syrjinnänvastaisen oikeuden käsikirja (fin)
- Εγχειρίδιο σχετικά με την ευρωπαϊκή

- νομοθεσία κατά των διακρίσεων (ell)
- Eiropas diskriminācijas novēršanas tiesību rokasgrāmata (lav)
- Europos nediskriminavimo teisės vadovas (lit)
- Manual sobre a legislação Europeia Andiscriminação (por)
- Príručka o europskom antidiskriminačnom práve (slk)
- Priročnik o evropski zakonodaji o nediskriminaciji (slv)
- En handbok i europeisk diskrimineringsrätt (swe)

Գործնական ուղեցույց վարույթ ընդունելու չափանիշների մասին

Այս ուղեցույցի թարգմացված տարբերակը, որը տպագրվել է 2011թ. վերջին, այժմ թարգմանվել է ուկրաիներեն, սերբերեն (վերջին թարգմանությունը կազմակերպվել է Սերբիայում մարդու իրավունքների ոլորտում Եվրոպայի Խորհրդի երկողմանի համագործակցության գործողությունների շրջանակներում): Այս թարգմանությունները ռուսերեն և թուրքերեն թարգմանությունների հետ միասին կարելի է ձեռք բերել Դատարանի վեբկայքում (www.echr.coe.int- Case-law):

Այս ձեռնարկի բնօրինակների թարգմանությունները ադրբեջաներեն և ռումիներեն տարբերակներով տրամադրվել է Ադրբեջանի արդարադատության նախարարության և համապատասխանաբար Ռումինիայի արտաքին գործերի նախարարության կողմից: Արդեն կարելի է ձեռք բերել բուլղարերեն, գերմաներեն, հունարեն, իտալերեն և իսպաներեն թարգմանությունները:

Տիկայեթլերին գեբուլ եդիլմեօսի կրերիյալարինա Դիր Քրատիկի Բեթլեդժի (aze) (2009)

Ghid Practic cu privire la Admisibilitate
(ron) (2009)

Praktični Vodič kroz Uslove Pridatljivosti
(srp) (2011)

Практичний посібник
щодо прийнятності заяв (ukr) (2011)

4. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 2011թ. տարեկան զեկույցը

Դատարանը արդեն հրապարակել է 2011թ. տարեկան զեկույցի տպագրված տարբերակը: Զեկույցը պարունակում է վիճակագրական և էական տեղեկատվության մեծ պաշար, ինչպիսիք են՝ 2011թ. Դատարանի կողմից կայացված հիմնական վճիռների և որոշումների Իրավախորհրդատուի հակիրճ հետազոտությունը, ինչպես նաև ամենակարևոր վճիռների, որոշումների և ավարտված գործերի ցանկից ընտրված ընտրանի: Էլեկտրոնային տարբերակը կարելի է ձեռք բերել Դատարանի ինտերնետային կայքից (www.echr.coe.int - Reports):

